

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví
Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Barbora Poláková

Americké citační styly

Bakalářská práce

Praha 2007-07-11

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Eva Bratková

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze 11. července 2007

.....
Barbora Poláková

Identifikační záznam

POLÁKOVÁ, Barbora. *Americké citační styly [American citation styles]*. Praha, 2007-07-11. 43 s. VIII s. příl. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Eva Bratková.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá analýzou nejvyužívanějších citačních stylů v prostředí USA. V úvodní kapitole se krátce pojednává o problémech spjatých s citacemi obecně. Hlavní část práce se věnuje analýze tří nejvyužívanějších amerických citačních stylů (Citační styl MLA, Citační styl APA, Chicagský citační styl). U každého citačního stylu jsou nejprve uvedeny obecné informace týkající se instituce nebo organizace, v rámci které byl styl vypracován. Následuje rozbor způsobů citací umístěných v textu, jenž je zakončen příklady záznamů úplných bibliografických záznamů čtyř druhů dokumentu (tištěná monografie, článek, článek z elektronické databáze a webová stránka nebo webové sídlo). V závěrečné kapitole jsou tyto tři reprezentanti porovnání se současnou mezinárodní normou ISO 690 a ISO 690-2. Zároveň jsou v této kapitole porovnání s posledními veřejně dostupnými návrhy revizí těchto norem. V závěru celé práce jsou zhodnoceny veškeré získané poznatky týkající se tématu amerických citačních stylů a jejich porovnání s mezinárodními normami ISO 690 a ISO 690-2.

Klíčová slova

Citace, reference, citation style, citační styl, ISO 690, ISO 690-2, Modern language association, American psychological association, University of Chicago, MLA Style, APA Style, Turabian style, Chicago style

OBSAH

PŘEDMLUVA	1
1 CITACE (REFERENCE).....	3
1.1 CO JE TO CITACE	3
1.2 PROČ CITOVAT	4
2 CITAČNÍ STYL AMERICKÉ ASOCIACE MODERNÍHO JAZYKA.....	6
2.1 OBECNÉ INFORMACE.....	6
2.2 CITACE A DRUHY CITACE PODLE MLA	7
2.2.1 Přesné znění textu	7
2.2.2 Parafráze textu.....	9
2.3 SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZÁZNAMŮ	9
2.3.1 Obecná poznámka k formátu bibliografických záznamů	9
2.3.2 Příklady úplného bibliografického záznamu	10
2.3.2.1 Tištěná monografie	10
2.3.2.2 Článek	11
2.3.2.3 Článek z elektronické databáze.....	12
2.3.2.4 Webová stránka nebo webové sídlo.....	12
3 CHICAGSKÝ CITAČNÍ STYL	13
3.1 OBECNÉ INFORMACE.....	13
3.2 POZNÁMKOVÝ SYSTÉM	14
3.2.1 Bibliografie (Bibliographies).....	14
3.2.2 Příklady úplného bibliografického záznamu v Bibliografii (Bibliographies).....	16
3.2.2.1 Tištěná monografie	16
3.2.2.2 Článek	18
3.2.2.3 Článek z elektronické databáze.....	18
3.2.2.4 Webová stránka nebo webové sídlo.....	18
3.3 SYSTÉM AUTOR-DATUM.....	19
3.3.1 Seznam odkazované literatury (Reference list).....	20
3.3.2 Příklady úplného bibliografického záznamu v Seznamu odkazované literatury (Reference list):	22
3.3.2.1 Tištěná monografie	22
3.3.2.2 Článek	23
3.3.2.3 Článek z elektronické databáze.....	23
3.3.2.4 Webová stránka nebo webové sídlo.....	23

4	CITAČNÍ STYL AMERICKÉ PSYCHOLOGICKÉ ASOCIACE	25
4.1	OBEČNÉ INFORMACE.....	25
4.2	CITACE A DRUHY CITACE PODLE APA	26
4.2.1	<i>Vložená (vsunutá) citace</i>	26
4.2.1.1	Přesná citace	26
4.2.1.2	Parafrázovaná citace	27
4.2.2	<i>Formát vložené citace</i>	27
4.3	SEZNAM ODKAZOVANÉ LITERATURY	28
4.3.1	<i>Příklady úplného bibliografického záznamu v seznamu odkazované literatury</i>	29
4.3.1.1	Tištěná monografie	29
4.3.1.2	Článek	30
4.3.1.3	Článek z elektronické databáze.....	30
4.3.1.4	Webová stránka nebo webové sídlo.....	31
5	NORMY ISO 690 A ISO 690-2.....	32
5.1	HARVARDSKÝ STYL	33
5.2	PRŮBĚŽNÉ POZNÁMKY	34
5.3	CITOVÁNÍ POMOCÍ ČÍSELNÝCH ODKAZŮ.....	36
	ZÁVĚR	38
	SEZNAM NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH POUŽITÝCH ZKRATEK	40
	SEZNAM POUŽITÝCH A CITOVANÝCH ZDROJŮ	40
	PŘÍLOHA 1: BIBLIOGRAFICKÝ SOUPIS.....	I

Předmluva

Tato bakalářská práce se zabývá americkými citačními styly, tzn. citačními styly vzniklými a používanými na území USA. Z rozsahových důvodů byli vybráni pouze tři reprezentanti (citační styl Americké asociace moderního jazyka (MLA), citační styl Americké psychologické asociace (APA) a Chicagský citační styl), kteří jsou nejvýznamnější z hlediska množství využití. To bylo určeno na základě frekvence jejich výskytu v různých webových rozcestnících a na webových stránkách zabývajících se citačními styly v americkém prostředí. Jejich seznam je uveden v příloze bakalářské práce v Bibliografickém soupisu *Americké citační styly: analýza vybraných reprezentantů a porovnání s mezinárodním standardem ISO 690* [POLÁKOVÁ, 2007] v kapitole Rozcestníky citačních stylů.

Důvodem výběru tohoto tématu je fakt, že americké prostředí díky své rozloze a množství podporovaných vědeckých odvětví umožňuje využívat celou řadu citačních stylů. Je proto zajímavé sledovat rozdíly mezi americkou praxí a praxí Mezinárodní organizace pro standardizaci, jež se snaží docílit jednotného způsobu citování na mezinárodní úrovni.

Hlavní část práce se zabývá podrobnou analýzou všech tří reprezentantů s důrazem na způsoby citací v textu. Pro doplnění problematiky jsou u každého ze tří vybraných reprezentantů uvedeny příklady tvorby úplných bibliografických záznamů, které jsou nedílnou součástí citací. V žádné z kapitol nejsou obsaženy příklady úplných bibliografických záznamů všech druhů dokumentů, a to především proto, že každý citační styl rozděluje dokumenty podle jiných kritérií do jiných kategorií, takže není jednoduché nalézt odpovídající záznam stejného druhu dokumentu. Z toho důvodu byly vybrány čtyři základní a nejpoužívanější druhy dokumentů: tištěná monografie, článek, článek z elektronické databáze, webová stránka nebo webové sídlo, podle nichž jsou děleny všechny uváděné příklady úplných bibliografických záznamů u jednotlivých citačních stylů.

V závěrečné kapitole jsou porovnány citační styly mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2 s návrhy jejich revizí. Předmětem srovnání je jen formální stránka citací v textu. Pouze v případě, kdy se jedná o rozdíl zásadního charakteru, jsou zmíněny i rozdíly v úplných bibliografických záznamech. Na konci této kapitoly jsou analyzovány

reprezentanti amerických citačních stylů porovnání s navrhovanými revizemi obou norem. V závěru jsou pak shrnuty a zhodnoceny veškeré získané poznatky.

Terminologie používaná v bakalářské práci je v českém jazyce. V případě některých problematických termínů je v závorce uvedeno jeho originální znění v anglickém jazyce, aby se zabránilo špatnému výkladu.

Citace v textu jsou uváděny v souladu s normou ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2. Byl zvolen tzv. Harvardský styl, sestávající se z údaje o primární odpovědnosti a roku vydání. Pro větší přehlednost jsou citace uváděny v hranatých závorkách a vstupní prvek je zapsán velkými písmeny, jedná-li se o fyzickou osobu. Citace v textu odkazují na seznam úplných bibliografických záznamů (*Seznam použitých a citovaných zdrojů*) v závěru práce, kde jsou záznamy řazeny abecedně podle vstupního prvku.

Příklady uváděné v práci jsou číslovány samostatně v jednotlivých kapitolách, vždy od jedné. Jednotlivé příklady jsou přejímány z použitých zdrojových dokumentů.

Rozsah bakalářské práce je 43 stran textu. Práce obsahuje přílohu o VIII stranách.

Za vedení bakalářské práce, podporu, rady a cenné informace děkuji PhDr. Evě Bratkové, která výraznou měrou dopomohla k jejímu úspěšnému dokončení. Současně bych chtěla poděkovat i Bc. Markétě Opálkové, která pomohla s finálními úpravami bakalářské práce.

1 Citace (Reference)

1.1 Co je to citace

Citace, nebo-li **bibliografická citace** je definována jako „formalizovaný údaj o dokumentu, který autor bezprostředně použil při přípravě své práce“ [Bibliografická citace, 2003]. Jednoduše řečeno, jedná se o formalizovaný údaj umístěný v textu, který odkazuje na úplný bibliografický záznam konkrétního použitého zdrojového dokumentu v seznamu úplných bibliografických záznamů umístěném na konci textu. Anglickým ekvivalentem tohoto termínu je pojem **reference**.

Citace nejsou v americkém prostředí uváděny jednotně podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2, a to z důvodu jejich doporučující povahy. Díky tomu vznikají v souladu s potřebami jednotlivých vědeckých oborů či institucí různé citační styly, které jsou ukotveny v nově vzniklých manuálech a průvodcích těmito styly.

Mezi nejdůležitější patří tři citační styly: *Citační styl MLA*, *Chicagský citační styl* a *Citační styl APA*. Tito tři zástupci byli vybráni na základě míry jejich využití ve vědeckých textech. V případě porovnání míry využití vybraných zástupců se na prvním místě umístil **Citační styl MLA**. Původně se tento styl zaměřoval na humanitní obory, ale v současné době se jedná o nejpoužívanější americký citační styl téměř ve všech oborech. Druhým nejvyžívanějším stylem je **Chicagský citační styl**, který je upřednostňován především v oblasti humanitních věd, se zvláštním důrazem na vědy historické. Třetím nejvyžívanějším citačním stylem je **Citační styl APA**, jenž se zaměřuje především na oblast psychologie a zároveň našel uplatnění v oblasti medicíny.

Tuto trojici nejpoužívanějších amerických citačních stylů doplňuje ještě **Citační styl CBE**, který nebyl zařazen do této práce především z rozsahových důvodů. Nicméně je vhodné ho zmínit, protože jeho podíl mezi americkými citačními styly se dá srovnat s citačním stylem APA. CBE je stejně jako APA zaměřen na oblast medicíny.

Jak už bylo řečeno, v USA neexistuje jednotný citační styl a množství používaných citačních stylů se blíží jedné desítce [KARPER, 2001]. Hlavním důvodem vzniku dalších citačních stylů jsou odlišné požadavky na informace obsažené v citaci a v úplném bibliografickém záznamu. Pro každý obor je důležitý jiný prvek. Pro historické vědy je to datum, pro medicínu i několikanásobné autorství. To se odráží na navrhované struktuře citací a úplných bibliografických záznamů například pořadím jednotlivých prvků v záznamu. Dalším důvodem vzniku citačního stylu je kupříkladu

různé dělení druhů dokumentů. Každý citační styl má rozdělení druhů dokumentu jiné [MANSFIELD, 1984].

1.2 Proč citovat

Důvodů, proč užívat bibliografických citací, je několik. Většina z nich vychází z obecných pravidel pro informační etiku, jejímž specifickým odvětvím je etika citační zabývající se právě problematikou citování. Mezi základní důvody patří následující:

A. Ověření aktuálnosti a relevanci použitých zdrojových dokumentů

Je důležité ověřit si zdrojové dokumenty, z nichž byly informace vybrány. V případě, že jsou tyto zdroje nerelevantní a obsahově nevyhovující, je pravděpodobné, že ani zmíněný dokument nebude mít požadovanou informační hodnotu. Dalším důležitým faktorem je stáří použitých zdrojů. Obzvláště v oborech jako je informační věda, které se vyvíjejí velmi rychle, je třeba dbát na to, aby byly využity nejaktuálnější dostupné informace.

B. Odlišení vlastních myšlenek od názorů a myšlenek jiných autorů

Je nanejvýš důležité si uvědomit, že přejímání cizích myšlenek a vydávání je za vlastní, je hrubým porušováním autorského zákona [Česko, 2006] bránícího autorská práva. Problematika přejímání cizích myšlenek spadá do oblasti plagiátorství.

C. Plagiátorství

Pod pojem **plagiátorství** lze zařadit následující činnosti [citace]:

1. Prezentace cizích slov a/nebo myšlenek jako vlastních
2. Krádež cizího intelektuálního vlastnictví (slova, myšlenky)
3. Činnosti spadající pod pojem plagiátorství:
 - Koupě, krádež nebo vypůjčení dokumentu (textu) včetně kopírování, stahování dokumentů nebo článků z prostředí internetu bez souhlasu autora.
 - Najímání někoho, aby vypracoval práci za vás, a poté ji vydávat za vlastní výtvor.
 - Kopírování a využívání velké části textu cizích prací ve vlastních pracích bez řádné citace nebo uvozovek.

Plagiátorství se dělí na náhodné a cílené. Náhodné vzniká z nedbalosti, či neznalosti správného zacházení s autorským textem. Sem lze započítat i nesprávné užití citací (chyby formálního charakteru) u použitých zdrojových dokumentů. Plagiátorství cílené obvykle vzniká za účelem ulehčení si práce, či poškození jiného autora.

Pravidla pro tvorbu citací nám umožňují některé zdroje necitovat. Určení takového zdroje není zdaleka jednoduché, a proto je potřeba si pečlivě zdůvodnit a ověřit možnosti citování daného zdroje. Mezi takové zdroje patří následující:

1. Všeobecná vědomost – zde nastává problém určit nakolik je daný fakt všeobecně znám. Obecně platí, že je-li tato všeobecně známá myšlenka uvedena v pěti a více dokumentech bez citace, je možné ji rovněž necitovat. Jedná se především o folklor, mýty, legendy a historické události.
2. Vlastní zkušenosti.
3. Vlastní výsledky pozorování nebo experimentu.
4. Vlastní umělecká tvorba.
5. Obecně přijatá fakta, nebo fakta obecně přijímaná v určité skupině lidí.

D. Autocitace

V neposlední řadě jsou citace otázkou prestiže jednotlivých citovaných vědců. Obecně platí – čím větší citovanost, tím větší prestiž. Míra citovanosti se pak měří pomocí impact faktoru a je zveřejňována v citačních rejstřících. S mírou citovanosti je spojen především problém autocitací. Velké množství citací vlastních děl znehodnocuje dokument, neboť je zřejmé, že autor vycházel pouze, nebo převážně jen ze svých předešlých prací, a tím pádem nemohl přinést ve své práci nic nového.

Výše uvedené problémy týkající se citací jsou nejčastější. Jak již bylo zmíněno, někdy vznikají náhodně, jindy cíleně. Aby se jim zabránilo, musí autoři nově vznikajících dokumentů zodpovědně postupovat podle pravidel zvoleného citačního stylu a zároveň jasně deklarovat, o jaký citační styl se jedná. Tím nejlépe ochrání svou prestiž a zabrání tak nařčení z plagiátorství.

2 Citační styl Americké asociace moderního jazyka

2.1 Obecné informace

Předmětem zájmu **Americké asociace moderního jazyka** (*The Modern Language Association* – dále již jen MLA; <http://www.mla.org>) je podpora studia, kritiky a výzkumu v oblasti moderního jazyka, literatury a souvisejících zájmů učitelů moderního jazyka a literatury. MLA se zabývá jak problematikou anglického jazyka tak i problematikou jiných jazyků, které jsou zahrnuty do sekce Cizí jazyky.

Členství v asociaci má čtyři úrovně, jež jsou odstupňované mírou možného zásahu do dění uvnitř asociace a vyšší poplatků za členství. Rozlišuje se:

1. Normální členství
2. Studentské členství
3. Celoživotní členství a čestné členství
4. Členství pracovníků vědeckých společností

Členství a zařazení do příslušné úrovně se řídí rozhodnutím schůze výkonného výboru MLA. Sídlo asociace je v New Yorku (NY).

Jednou z činností MLA je vydávání revizí **Stylu MLA** (*MLA Style*). Jedná se o dokument zabývající se správným používáním moderního jazyka. Obsahuje teorii psaní rukopisů a vědeckých prací. *MLA příručka pro autory výzkumných prací* (*MLA Handbook for Writers of Research Papers*) vznikla z *Listů stylu MLA* (*MLA Style Sheet*), které byly původně adresovány vědeckým pracovníkům, studentům vysokých škol a jejich absolventům. Později se příručka MLA oddělila od *Průvodce stylem MLA* (*MLA Style Guide*) určeného vědcům a absolventům vysokých škol [CRAIG, 2004]. Styl MLA je využitelný v mnoha různých oblastech a disciplínách, především však v oblasti humanitních věd. V současné době má dvě verze rozlišené podle skupin uživatelů.

1. GIBALDI, Joseph. *MLA Handbook for Writers of Research Papers*. 6th ed. New York : The Modern Language Association of America, 2003. ISBN 0-87352-699-6.

MLA příručka pro autory výzkumných prací je určena pro střední školy a studenty vysokých škol bez titulu, v současné době vychází v šestém vydání.

2. GIBALDI, Joseph. *MLA Style Manual and Guide to Scholarly Publishing*. 2nd ed. New York : The Modern Language Association of America, 1998. ISBN 0-87352-986-3.

Manuál a průvodce stylem MLA pro vědecké publikace je určen pro absolventy vysokých škol, vědce a profesionální spisovatele, v současné době je aktuální jeho druhé vydání.

Joseph Gibaldi se v obou dokumentech zabývá speciálním citačním stylem určeným především pro oblast lingvistiky, který je mezi odbornou veřejností označován jako **Citační styl MLA** (*MLA Citation Style*). Používáním Citačního stylu MLA se tak autor může vyhnout obvinění z plagiátorství (viz kapitola 1.2). Styl MLA je využíván ve více než 125 vědeckých a odborných časopisech o nákladu více než 1000 kusů a zároveň je užíván ve stovkách malých časopisů, vysokoškolských a komerčních publikacích. Jedná se o nejrozšířenější citační styl v USA. Tento styl je v současnosti využíván i v Kanadě a jinde ve světě. Například v 80. letech došlo k překladu *MLA příručka pro autory výzkumných prací* do japonštiny, v dnešní době je využíváno již páté vydání [GIBALDI, 2002], a v roce 1990 do čínštiny [GIBALDI, 1990].

Následující výklad citačního stylu MLA, byl vytvořen na základě kompilace informací poskytovaných jednotlivými americkými školami svým studentům. Jedná se o zkrácené manuály a příručky, které popisují způsob, jak správně citovat zdroje literatury podle tohoto stylu. Níže uvedené příklady jsou vesměs vybrané z použitých příruček a manuálů [Purdue University, 2007 ; Ohio State University, 2006 ; University of North Carolina, 2005; Cornell University, 2005].

2.2 Citace a druhy citace podle MLA

2.2.1 Přesné znění textu

Jedním ze způsobů, jak citovat použité zdroje literatury, je citace vložená do těla dokumentu, jež odkazuje na abecedně řazený seznam bibliografických záznamů použité literatury umístěný v závěru dokumentu. Přesné znění citovaného textu se uvede v uvozovkách, které jasně ohraničují začátek a konec citovaného textu v dokumentu. Na konec citovaného textu, za závěrečnou uvozovku, se vloží citace. Do kulatých závorek

se napíše příjmení autora a číslo stránky, na níž se nachází citovaný text v původním dokumentu. Autor a číslo stránky se odděluje mezerou. Citace je vnímána jako součást věty, a tak je tečka za větou umístěna až za uzavřenou závorkou.

Příklad 1:

"Women play an important role within the family both in production and reproduction"
(Bronstein 36).

Pokud je jméno autora součástí věty obsahující citovaný text, zapíše se do kulatých závorek pouze číslo stránky, na které je umístěn citovaný text v původním dokumentu.

Příklad 2:

Bronstein said that "women play an important role within the family both in production and reproduction" (36).

Tento způsob citování dokumentu shledávám jako velice nevyhovující. Je hned několik důvodů. Prvním z nich je fakt, že informace v textu uvedené ve formátu příjmení autora a číslo strany, nám sice řeknou, kdo je autorem, ale už nás neinformují o tom, ve kterém díle autor tento výrok použil, což zvláště u některých autorů s rozsáhlou bibliografií může vyvolat zmatky. Současně nejsou jednotlivé citace v textu propojovány k bibliografickým záznamům v závěrečné bibliografii. Tím je funkce bibliografie degradována na nic neříkající samostatný seznam doporučené literatury namísto toho, aby se jednalo o ucelený systém, díky němuž čtenář v bibliografii snadno vyhledá příslušný citovaný zdroj.

Dalším problematickým bodem je fakt, že v okamžiku, kdy vypustíme z citace i příjmení autora, zůstává nám jen číslo strany. V tu chvíli musí čtenář v textu nejprve dohledat jméno autora, a potom prolistovat všechny knihy daného autora uvedené v bibliografii, aby našel citovaný text na straně 36 a tím si potvrdil, že našel správný zdrojový dokument. Samotné číslo stránky, na níž se citovaný text nachází, nepovažuji v souvislosti s vyhledáváním zdrojového dokumentu za prvořadě užitečnou informaci. Číslo strany má smysl až v případě, kdy známe název díla. Teprve pak je díky němu snadné nalézt citovanou pasáž. Jako samostatný vyhledávací údaj mi proto číslo strany přijde poněkud nedostačující.

2.2.2 Parafráze textu

V případě, kdy citovaný text není uveden v přesném vyjádření, v jakém byl uveden v původním dokumentu, ale je opsán vlastními slovy autora nově vznikajícího dokumentu, se jedná o **parafrázi**. Není proto nutné citovanou myšlenku ohraničovat uvozovkami. Pravidla pro zapsání citace jsou stejná jako u citace přesného znění textu (viz kap. 2.2.1).

Příklad 3:

Margaret Sanger was thought to be primarily responsible for the introduction of birth control in this country (Kennedy 251).

Příklad 4:

David Kennedy says that Margaret Sanger was thought to be primarily responsible for the introduction of birth control in this country (251).

2.3 Seznam bibliografických záznamů

Seznam bibliografických záznamů přesně identifikuje všechny zdroje citované v těle dokumentu. Existuje několik základních údajů, které obvykle obsahuje záznam jakéhokoli zdroje: *jméno autora, název článku nebo kapitoly, název časopisu nebo knihy, místo vydání, vydavatele, datum vydání, ročník, číslo atd.* Ne každý záznam musí nutně obsahovat všechny zmíněné údaje. Používají se pouze takové údaje, jež odpovídají konkrétnímu zdroji. Číslo strany, které ukazuje přesně na citované místo v textu, je uváděno už ve vložené citaci, a proto číslování dokumentu není znovu zmíněno v bibliografickém záznamu. Existují dvě výjimky - časopisecký článek a článek ze sborníku. U nich je číslování součástí záznamu v seznamu bibliografických záznamů uvedeném na konci dokumentu.

2.3.1 Obecná poznámka k formátu bibliografických záznamů

Seznam bibliografických záznamů by měl být uveden s nadepsanou hlavičkou **Citovaná díla** (*Works Cited*) v normálním fontu a zarovnan na střed stránky. Jednotlivé záznamy by měly být uvedeny ob řádek v abecedním pořadí podle příjmení autora. Každý záznam by měl být nepřerušovaný a řádek ukončený tečkou.

Názvy dokumentů jsou buď psány kurzívou (*Casablanca*), a nebo jsou podtrženy (Casablanca). Obecně se u dokumentů přichystaných pro tisk preferuje podtržení, a to zejména proto, že některé textové editory nepodporují kurzívu. V případě výskytu

textového editoru, který nepodporuje ani podtržení textu, se umístí jedno podtržení před a jedno za název (_Casablanca_), bez ohledu na jeho délku [MLA Style Manual, 2007].

Místem vydání je obecně myšleno město. Za městem následuje čárka a jméno státu nebo provincie pouze v případě, je-li to nutné k přesnému určení místa vydání.

Datum vydání může být uváděno buď pouze jako rok, nebo jako kompletní datum včetně dne, měsíce a roku vydání ve formátu: *1 Jan. 2007*. Záznam obsahuje den, zkratku měsíce (první tři písmena s tečkou) a rok.

2.3.2 Příklady úplného bibliografického záznamu

2.3.2.1 Tištěná monografie

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. Název. Číslo vydání. Město vydání: Nakladatel, datum vydání.

Příklad 5: Bez autora

- World Development Report. New York: Oxford UP, 1989.

Příklad 6: Jeden autor

- Berry, Wendell. The Gift of Good Land. San Francisco: North Point, 1981.

Má-li kniha víc jak jednoho autora, zapisuje se první autor podle obecného vzoru: příjmení, křestní jméno. Druhý a třetí autor se zapisují za čárkou ve formátu a pořadí, v jakém jsou uvedeni na titulní stránce.

Příklad 7: Dva autoři

- Smith, Frank J. and Marsha Higgins. Computers in Schools. Austin: U. of Texas, 1998.

Pokud má kniha víc než tři autory, zapíše se první autor podle obecného vzoru a za čárkou se připojí latinský výraz *et al.* = a další.

Příklad 8: Více než tři autoři

- Blaikie, Peirs, et al. Nepal in Crisis. Delhi: Oxford UP, 1980.

Jestliže je monografie dostupná v tradiční i v elektronické podobě on-line, použije se pro elektronickou verzi stejný formát záznamu jako pro tištěnou monografii s tím rozdílem, že se doplní informace o možnostech vyhledání tohoto elektronického dokumentu. Připojí se název databáze či projektu, v jehož rámci je dokument uveřejněn, primární odpovědnost za elektronickou verzi, ať už se jedná o organizaci nebo

jednotlivce, datum vydání a místo vydání el. verze dokumentu. Následně se připojí datum přístupu k dokumentu a hypertextový odkaz ve formátu <URL>.

Příklad 9: Online dostupná monografie

- Bird, Isabella L. *A Lady's Life in the Rocky Mountains*. New York, 1881. *Victorian Women Writers Project*. Ed. Perry Willett. 27 May 1999. Indiana U. 4 Oct. 1999
<<http://www.indiana.edu/~letrs/vwwp/bird/rocky.html>>.

2.3.2.2 Článek

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. "Název článku." Název periodika ročník.číslo datum vydání: stránkování.

Pokud periodikum neobsahuje informace o **ročníku** (volume) a **číslu** časopisu (issue), píše se datum vydání v plném formátu včetně dne, měsíce a roku vydání (je-li k dispozici). Formát data vydání je stejný jako u monografie: *1 Jan. 2007: 24-29*. V případě, že periodikum obsahuje informace o ročníku a čísle, zkracuje se datum vydání na rok, který je uveden v kulatých závorkách: *3.20 (1990): 24-29*.

Příklad 10: Článek v periodiku s autorem

- Ferguson, Sarah. "America's Growing Frustration with the Homeless." Utne Reader Sept.- Oct. 1990: 50-55.

Příklad 11: Článek v periodiku bez autora

- "A Shock to the System." Time 20 Aug. 1990: 55.

Obsahuje-li časopis **průběžné číslování**, kdy každé další číslo časopisu vydané v rámci jednoho ročníku navazuje na číslování čísla předešlého, zapisuje se pouze číslo ročníku a vynechá se číslo časopisu: *20 (1990): 24-29*. V případě **samostatného číslování**, kdy každé číslo daného ročníku začíná stranou 1, obsahuje záznam jak ročník, tak číslo časopisu oddělené tečkou: *36.3 = 36. ročník a 3. číslo*.

Příklad 12: Článek ve vědeckém periodiku s průběžným číslováním

- Medvedev, Zhores. "The Environmental Destruction of the Soviet Union." The Ecologist 20 (1990): 24-29.

Příklad 13: Článek ve vědeckém periodiku se samostatným číslováním

- Ayoade, John. "The Culture Debate in Africa." The Black Scholar 20.2-3 (1989): 2-7.

2.3.2.3 Článek z elektronické databáze

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. "Název článku." Název časopisu Datum vydání. Název databáze. Jméno, místo přístupu , datum citování <URL domácí stránky databáze>.

Jménem a místem přístupu se rozumí název a sídlo instituce, jež zprostředkovávala přístup do elektronické databáze mezi něž patří např. Ebsco, ABI/INFORM, PsycArticles. Jedná se přesně o místo, kde se vyskytuje počítač, přes který byl přístup uskutečněn.

Příklad 14: Článek z elektronické databáze

- Fedarko, Kevin and Edward W. Desmond. "Shock to the System." Time 10 Apr. 1995: 55. Academic Search. Sonoma State University, Rohnert Park, CA 27 July 2002 <<http://www.ebsco.com>>.

2.3.2.4 Webová stránka nebo webové sídlo

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora webové stránky. "Název článku, nebo části." Název webové stránky. Datum vydání nebo aktualizace. Sponzorská instituce nebo organizace. Datum citování <URL>.

URL se uvádí v plném znění včetně *http://*.

Příklad 15: Webová stránka/sídlo

- "Plagiarism." 19 Oct. 2006. Wikimedia Foundation. 18 Mar. 2007 <<http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Plagiarism&oldid=82555694>>.

3 Chicagský citační styl

3.1 Obecné informace

Chicagský citační styl (*Chicago Style*), nazývaný také **Citační styl Turabian** (*Turabian Style*), je často využíván v oblasti společenských věd, včetně věd historických a politických. V rámci tohoto stylu jsou rozlišovány dva základní systémy citování literatury: **Poznámkový systém** a **Systém autor-datum** (viz kap. 3.2.1 a 3.2.2). Co se týče výběru toho či onoho systému, záleží to čistě na autorovi či vedoucím vědecké práce.

Chicagský citační styl je oblíben, protože i jeho zkrácená verze obsahuje dostatečné množství informací k rychlému a přesnému určení zdroje literatury.

Celý styl vychází z *Manuálu stylu Chicago* (*The Chicago Manual Style*, dále již jen Chicagský manuál). Původně se jednalo o dokument zabývající se literárním stylem vědeckých prací vzniklých na půdě Chicagské univerzity. První vydání bylo uveřejněno roku 1906. Chicagský manuál vznikl na základě dokumentu vydaného Chicagským univerzitním nakladatelstvím pro potřeby typografické korektury. Až dvanácté vydání zaměřující se více na potřeby vědeckých pracovníků a větší flexibilitu citačního stylu přineslo radikálnější změny v obsahu. V současné době se využívá nejnovější patnácté vydání Chicagského manuálu.

Manuál popisuje kromě citačního stylu i způsob tvorby vědeckých prací. Způsoby tvorby citací a bibliografických záznamů jsou popsány v kapitolách 16 a 17. Tento systém citací a odkazů má sloužit hlavně k tomu, aby umožnil čtenáři snadno nalézt zdrojový dokument. Zároveň ho informují o stáří, původu a relevanci informací v textu.

Vedle Chicagského manuálu existuje dokument s názvem *Manuál pro autory vědeckých prací, tezí a disertací* (*A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations*) autorky Kate Turabian, vydaný také Chicagskou univerzitou. Tento dokument obsahuje stejné informace jako Chicagský manuál, jen je napsán stručnějším a srozumitelnějším jazykem.

Následující rozbor Chicagského stylu vychází z Chicagského manuálu, který uveřejňuje Chicagská univerzita prostřednictvím internetu na svých webových stránkách. [University of Chicago, 2006].

3.2 Poznámkový systém

Obecně se doporučuje používat systém poznámek pod čarou, který umožňuje přehlednější a komplexnější orientaci v použitých zdrojích. Poznámky se rozlišují podle jejich umístění v textu. První variantou je umístění v zápatí stránky (**poznámka pod čarou**). Druhou je uvedení poznámek v závěru ucelené části textu, například na konci kapitoly nebo článku (**koncová poznámka**). Tento typ poznámky se nesmí objevit jako součást názvu kapitoly, článku či podnázvu. Poznámky vztahující se k těmto částem textu nejsou číslovány a uvádějí se v zápatí první stránky textu bez označení. Číslované odkazy mohou být v textu umístěny v kulatých nebo hranatých závorkách nebo v horním indexu. Přiložený seznam úplných bibliografických záznamů je pak řazen podle pořadí prvního výskytu odkazu v textu.

Čtenáři a vědci často preferují poznámky v zápatí stránky (poznámky pod čarou). Usnadňují orientaci v použitých zdrojích obzvlášť v případě, kdy se jedná o zdroj velmi úzce propojený s textem. Zároveň jsou poznámky pod čarou výhodné pro zapsání křížového odkazu nebo vedlejšího komentáře. Na druhou stranu příliš dlouhý seznam odkazů v zápatí stránky rozbíjí jednodušnost textu a znesnadňuje jeho čtení a orientaci v samotném textu. V poznámkách pod čarou se uplatňuje zkrácená citace odkazující na závěrečný seznam úplných bibliografických záznamů. **Zkrácený záznam** se skládá z příjmení autora a hlavního názvu citovaného díla, jenž je obvykle zkracován, je-li delší než čtyři slova.

Druhým typem poznámek je poznámka koncová. Na rozdíl od poznámek pod čarou, nenarušují tyto poznámky celkovou strukturu textu. Současně je tento způsob z formálních důvodů výhodnější pro nakladatele. Hlavním problémem poznámek na konci textu však je jejich celková nepřehlednost.

Doplňkem k poznámkám pod čarou je **Bibliografie** na konci dokumentu, kde je zaznamenána veškerá relevantní literatura formou úplných bibliografických záznamů.

3.2.1 Bibliografie (Bibliographies)

Bibliografie je v Chicagském citačním stylu rozuměna ve významu seznamu úplných bibliografických záznamů knih, článků a jiných dokumentů, které se často objevují ve vědecké práci a používají se v poznámkových citacích (je to podobné seznamu odkazů nazývanému **Seznam odkazované literatury**, jenž je používán v systému Autor-Datum [University of Chicago, 2006, kap. 16.91–106]). Existují základní údaje, jež jsou

obvykle součástí každého bibliografického záznamu: jméno autora, název článku, název knihy nebo seriálu, vydavatel, ročník, číslo, datum atd.

Nikde není striktně řečeno, co všechno musí a nesmí obsahovat poznámka v textu, nicméně obecně lze doporučit využívat v poznámkách v textu jenom zkrácenou verzi záznamu. V bibliografii by pak měl být záznam rozveden do nejmenších podrobností. Zajistí se tím jak přehlednost textu, tak dostatečné množství informací pro vyhledávání a ověřování původních zdrojů.

Jsou-li všechny detaily anotované práce uvedeny v poznámkách, není nutné doplňovat text bibliografií. Nicméně zařazení abecední bibliografie do dokumentu přináší množství výhod. Především umožňuje celkový přehled všech použitých zdrojů a snadnější vyhledávání. Zpravidla jsou záznamy v bibliografii řazeny jako jednoduchý abecední seznam podle příjmení autora (není-li znám autor nebo editor, je zdroj řazen podle názvu nebo klíčového slova). Záznam s jedním autorem předchází záznamy s více autory začínajícími stejným jménem. Jméno prvního autora je invertované. Zahrnuti jsou všechny zdroje: knihy, články, disertace atd.

V tištěných knihách se běžně bibliografie umísťuje na konec textu před rejstřík (index). Ve sbornících se stručná bibliografie uvádí za každou samostatnou částí textu nebo kapitolou.

Úplná bibliografie obsahuje všechna citovaná díla v textu nebo v poznámkách a jiné relevantní jednotky vztahující se k textu. Neobsahuje komunikaci osobního rázu. Obvyklá hlavička je **Bibliografie**, ačkoli nadpis **Citovaná díla** nebo **Citovaná literatura** lze také použít, pokud bibliografie neobsahuje další doplňkovou literaturu. Jestliže si autor z jakéhokoli důvodu nepřeje uveřejnit úplnou bibliografii, musí o tom v záhlaví jasně informovat. Takové záhlaví by pak mělo znít např. **Výběrová bibliografie**. V případě krátkého seznamu postačuje nadpis **Doporučená četba** nebo **Další četba**. V záhlaví pak musí být jasně stanoveny podmínky výběru literatury pro seznam.

V textu s žádnými nebo s malým množstvím poznámek se místo bibliografie uvádí seznam doporučené literatury, která v textu nebyla citována. Další možností je podat čtenáři návrh doporučené literatury formou eseje. Jedná se o příležitostný neformální prostředek, jak poskytnout informace o bibliografii, v níž autor rozumově odůvodní vybrané zdroje použité v textu. Taková esej je často nazývána jako **Doporučené čtení**.

Esej by měla obsahovat úplné bibliografické informace, pokud není uveřejněna zároveň s bibliografií. V některých případech může být bibliografie seznamem titulů jednoho autora (předmět biografie nebo kritická esej). Obvykle se v takovém případě nadepisuje **Publikovaná díla** nebo jednoduše **Díla**. Nejčastěji jsou záznamy řazeny chronologicky podle data vydání. Jestliže se objevuje víc titulů publikovaných ve stejném roce, objevuje se datum v podzáhlaví. Dva nebo více titulů vydaných v jednom roce, se pak řadí abecedně podle názvu titulu.

Bibliografie by měla být příležitostně dělena do sekcí, ale pouze tehdy, bude-li to mít pozitivní vliv na čtenářovo vnímání textu, například v následujících případech:

- (1) Bibliografie obsahuje rukopisy, archivní sbírky nebo materiály, které nelze zahrnout do abecedního seznamu bibliografie.
- (2) Čtenář potřebuje jasně rozlišit rozdíl mezi jednotlivými druhy díla – např. v odborné studii věnující se jednomu autorovi se rozliší na materiály pojednávající o něm a materiály, jež sám napsal.
- (3) Bibliografie je primárně určena jako průvodce k doporučené četbě.

Je-li dělení nutné, je potřeba jasně oddělit každou samostatnou sekci záhlavím. Žádný zdroj by neměl být zmíněn ve více než jedné sekci.

3.2.2 Příklady úplného bibliografického záznamu v Bibliografii (Bibliographies)

Obecně lze říct, že oba dva způsoby tvorby úplných bibliografických záznamu, jak v Bibliografii, tak v Seznamu odkazované literatury, jsou si velmi podobné. Rozdíly jsou popsány u jednotlivých příkladů. Formální změny stran kurzivy a uvozovaných částí záznamu nejsou komentovány a jsou zaznamenány v příkladech a obecných formátech.

3.2.2.1 Tištěná monografie

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. *Název: podnázev.* Číslo vydání. Město vydání: Nakladatel, Rok vydání.

Rozdíl mezi úplným bibliografickým záznamem v Seznamu odkazované literatury a Bibliografií je především v **umístění roku vydání** dokumentu. Zatímco v Seznamu odkazované literatury u systému Autor-Datum je rok vydání umístěn za údajem

o autorské odpovědnosti hned na druhé pozici v záznamu, v Bibliografii je umístěn až na konci záznamu jako jeho poslední prvek, vyjímaje elektronické zdroje, kde je posledním prvkem webová adresa (viz níže).

Dalším rozdílem je způsob zápisu názvu dokumentu, který se v Bibliografii neřídí větňým principem (viz níže), ale principem **hlavičkovým**, což znamená, že všechna slova v názvu dokumentu jsou psána s velkým počátečním písmenem (pouze členy, spojky a předložky se píší s malým počátečním písmenem).

Příklad 1: Bez autora

- *The Lottery*. London: J. Watts, [1732].

Příklad 2: Jeden autor

- Holmlund, C. *Impossible Bodies: Femininity and Masculinity at the Movies*. New York: Routledge, 2002.

Příklad 3: Dva autoři

- Cowlishaw, Guy and Robin Dunbar. *Primate Conservation Biology*. Chicago: University of Chicago Press, 2000.

Příklad 4: Víc jak tři autoři

- Laumann, Edward O., John H. Gagnon, Robert T. Michael, and Stuart Michaels. *The Social Organization Of Sexuality: Sexual Practices In The United States*. Chicago: University of Chicago Press, 1994.

Má-li kniha víc jak jednoho autora, zapisuje se první autor v invertovaném pořadí a další autoři se zapisují v přirozeném pořadí ve formě, která je uváděna na titulní straně.

Pokud je monografie dostupná v tradiční i v elektronické podobě online, použije se pro elektronickou verzi stejný formát záznamu jako pro tištěnou monografii s tím rozdílem, že se doplní informace o možnostech vyhledání tohoto elektronického dokumentu ve formě URL dokumentu. URL se připojí za záznam tištěného dokumentu. Vzhledem k tomu, že informace o přesném datu přístupu k dokumentu jsou zpravidla obsaženy již v poznámce, není nutné je doplňovat k úplnému záznamu.

Příklad 5: tištěná i online dostupná monografie

- Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, *The Founders' Constitution*. Chicago: University of Chicago Press, 1987. <http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>.

3.2.2.2 Článek

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. "Název článku. " *Název periodika* ročník, no. X (Rok vydání): stránkování.

Formát zapsání **čísla** (issue) je v Bibliografii jeden. Využívá zkratky pro číslo sešitu (number), tedy *no.* s malým počátečním písmenem, jež je následována příslušným číslem časopisu. V případě, že časopis nemá číslo, zapíše se do závorky s rokem vydání i měsíc vydání.

Příklad 6: Článek v periodiku s autorem

- Jackson, Richard. "Running Down the Up-Escalator: Regional Inequality in Papua New Guinea." *Australian Geographer* 14 (May 1979): 175-84.

3.2.2.3 Článek z elektronické databáze

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. "Název článku." *Název časopisu* ročník, no. číslo (Rok vydání): stránkování. URL.

URL se uvádí v úplném formátu včetně *http://* a není nijak odlišen diakritikou.

Příklad 7: Článek z elektronické databáze

- Yin, Sandra. "Color Bind." *American Demographics* 25, no. 7 (2003): 22-26.
<http://www.galileo.usg.edu>.

3.2.2.4 Webová stránka nebo webové sídlo

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora webové stránky. "Název článku nebo části". *Název celé webové stránky*, Datum vydání nebo aktualizace, URL (Datum přístupu).

Úplný bibliografický záznam webové stránky nebo sídla obsahuje základní prvky jako příjmení a křestní jméno autora, název části uváděný v horních uvozovkách a název celé webové stránky, jenž je psán kurzivou případně podtrženým písmem. URL se uvádí v plném znění včetně *http://*. Datum přístupu se uvádí v kulatých závorkách nebo je možné ho uvádět i za čárkou.

Příklad 8: webová stránka/sídlo

- Gail Mortimer, *The William Faulkner Society Home Page*, 16 September 1999,
http://www.utep.edu/mortimer/faulkner/main_faulkner.htm (19 November 1997).

V Poznámkovém systému a Bibliografii záleží na autorovi, kolik informací se rozhodne umístit do poznámky v textu. Je-li datum přístupu k dokumentu uvedeno již v poznámce v rámci textu, není nutné ho znovu zařazovat do záznamu v Bibliografii a naopak.

3.3 Systém Autor-Datum

Systém Autor-Datum se skládá ze stručné citace uvnitř textu. Citace v textu musí naprosto přesně odpovídat záznamu v příloženém Seznamu odkazované literatury a odkazovat na něj. Editoři rukopisů kontrolují funkčnost odkazů v textu a Seznamu odkazované literatury. Jakákoli nesrovnalost nebo vynechání je opraveno během editorského procesu.

Tento způsob citace literatury se používá u mnoha oborů z oblasti přírodních, fyzikálních a sociálních věd. Zdroje jsou citovány přímo v textu, obvykle v závorkách, kde se uvádí nejprve příjmení autora, případně editora, překladatele či zpracovatele. Zkratky typu *ed.* nebo *trans.* se vynechávají. Následuje datum vydání (rok) citovaného díla a čísla stránek, jsou-li důležitá pro lepší orientaci čtenáře. Mezi datem vydání a příjmením autora není žádná interpunkce. Tento systém však není vhodný pro citace zdrojů, které mají anonymní nebo kolektivní autorství. Takové zdroje je jednodušší citovat za pomoci systému poznámek (viz 3.2).

Příklad 9: Citace v textu

All of Eurasia was affected by climatic oscillations during Pleistocene glacials and interglacials (Frenzel 1968).

Pokud je jméno autora zmíněno již ve větě, stačí do závorky zapsat jenom datum vydání, rok, a případně čísla stran, na nichž se citovaný text nachází.

Příklad 10: Citace v textu s autorem zmíněným ve větě

Behavioral observations can provide useful insights into evolutionary relationships, as Morris and Morris (1966, 1–24) first tried to show for the giant panda.

Jedná-li se o dvě díla autorů stejného jména, je potřeba doplnit záznam o iniciály obou autorů v citaci v textu.

Příklad 11: Citace v textu se záznamem doplněným o iniciálu

(C. Doershuk 2000)

Jestliže je nutné doplnit citaci v textu číslem strany, sekce nebo části citovaného díla, je tato informace oddělena čárkou.

Příklad 12: Citace v textu doplněná o číslo strany

(Piaget 1980, 74)

V případě použití tohoto stylu se v textu objevuje pouze zkrácená verze bibliografického záznamu, která odkazuje na úplný záznam bibliografického záznamu v příloženém Seznamu odkazované literatury, obvykle nadepsané **Bibliografické záznamy** nebo **Citovaná díla**.

3.3.1 Seznam odkazované literatury (Reference list)

Seznam odkazů je vždy řazen abecedně podle příjmení autora (editora či jiné odpovědné osoby), v případě chybějícího údaje o autorské odpovědnosti podle názvu nebo klíčového slova. Dělení do podskupin se doporučuje pouze v případě, kdy se jedná o velmi rozdílné druhy materiálu.

Jméno prvního autora, editora nebo překladatele se zapisuje v invertovaném pořadí, tzn. jako první se uvádí příjmení oddělené čárkou od křestního jména nebo iniciály. Ostatní jména jsou psána v přirozeném pořadí.

Příklad 13: Seznam bibliografických záznamů

Frenzel, B. 1968. The Pleistocene vegetation of northern Eurasia. *Science* 161:637–49.

Zejména v přírodních vědách se raději uvádějí iniciály než úplná jména autorů. Výjimka může být uskutečněna v případě výskytu dvou autorů stejných křestních jmen a příjmení. Mezi iniciálami se nepíše čárky.

Protože odkazy v textu se skládají z příjmení autora nebo autorů (případně editora nebo překladatele) a data vydání, následuje datum vydání v Seznamu odkazované literatury hned po údaji o autorské odpovědnosti.

Příklad 14:

Cox, T. F., ed. 1967. Risk taking and information handling in consumer behavior. Cambridge, MA: Harvard Univ. Press.

Formát názvů a podnázvů knih a článků v Seznamu odkazované literatury, speciálně ve vědě, se obvykle řídí takzvaným **větným principem**. Znamená to, že první slovo v názvu se píše s velkým počátečním písmenem, ostatní slova názvu se píšou s malým počátečním písmenem.

Příklad 15:

The fifth miracle: The search for the origin of life.

Názvy časopisů oproti tomu používají hlavičkový princip, tzn. že každé slovo v názvu začíná velkým písmenem, bez ohledu na to, zda se jedná o zkratku nebo úplný název. Názvy knih a časopisů jsou obvykle psány kurzivou.

Příklad 16:

Sturkin, Marita. 1997. *Tangled memories*. Berkeley and Los Angeles: Univ. of California Press.

Swidler, Ann. 1986. *Culture in action*. *American Sociological Review* 51:273–86.

Chceme-li šetřit místem, je možné v souladu s Chicagským stylem ze záznamu v Seznamu odkazované literatury vynechat podnázev. Pro lepší orientaci a přesnost určení dokumentu se doporučuje podnázev začlenit do záznamu, neboť čím přesnější bude popis dokumentu, tím snadnější bude jeho hledání a identifikace.

V Seznamu odkazované literatury se doporučuje používat zkratk, jejichž použití a formát je popsán v příslušné kapitole Chicagského Manuálu [University of Chicago, 2006]. Částečný seznam často používaných zkratk v názvech časopisů je uveřejněn v příručce *Vědecký styl a formát: Manuál CBE pro autory editory a vydavatele* [Huth, 1994] nebo *Manuál stylu Americké lékařské asociace* [Iverson, 1998].

Pro pořadí záznamů platí, že záznam dokumentu s jedním autorem předchází záznamu dokumentu s více autory, pokud záznam s více autory začíná stejným jménem. Záznamy dokumentu s více autory, jež mají stejného prvního autora, se řadí podle příjmení autora druhého v pořadí bez závislosti na množství spoluautorů.

3.3.2 Příklady úplného bibliografického záznamu v Seznamu odkazované literatury (Reference list):

3.3.2.1 Tištěná monografie

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. Rok vydání. *Název: podnázev.* Číslo vydání. Město vydání: Nakladatel.

Jak již bylo řečeno, je důležité si uvědomit, že ačkoli jsou si úplné bibliografické záznamy v Bibliografii a v Seznamu odkazované literatury velmi podobné, liší se jen v několika zásadních prvcích. Jedním z nich je **rok vydání**, který se liší v umístění v záznamu. V Seznamu odkazované literatury je jeho pozice určena na druhém místě, hned za údajem o autorské zodpovědnosti.

Zápis názvu dokumentu se v Seznamu odkazované literatury řídí **větným principem**. To znamená, že první slovo z názvu se píše velkým písmem a každé další slovo se píše s malým počátečním písmenem, vyjímaje jména a slova, která je z gramatického hlediska nutné psát s velkým písmenem.

Příklad 17: Bez autora

- *The lottery*. [1732]. London: J. Watts.

Příklad 18: Jeden autor

- Holmlund, C. 2002. *Impossible bodies: feminity and masculinity at the movies*. New York: Routledge.

Příklad 19: Dva autoři

- Cowlishaw, Guy and Robin Dunbar. 2000. *Primate conservation biology*. Chicago: University of Chicago Press.

Příklad 20: Víc jak tři autoři

- Laumann, Edward O., John H. Gagnon, Robert T. Michael, and Stuart Michaels. 1994. *The social organization of sexuality: Sexual practices in the United States*. Chicago: University of Chicago Press.

Má-li kniha víc než jednoho autora, zapisuje se první autor v invertovaném pořadí a další autoři se zapisují v přirozeném pořadí ve formě, která je uváděna na titulní straně.

V případě, že je monografie dostupná v tradiční i v elektronické podobě online, se použije pro elektronickou verzi stejný formát záznamu jako pro tištěnou monografii

s tím rozdílem, že se doplní informace o možnostech vyhledání tohoto elektronického dokumentu ve formě URL dokumentu. URL se připojí za záznam tištěného dokumentu.

Příklad 21: Tištěná i online dostupná monografie

- Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, eds. 1987. *The founders' Constitution*. Chicago: University of Chicago Press. <http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>

3.3.2.2 Článek

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. Rok vydání. Název článku. *Název periodika* ročník, číslo: stránkování.

Formát zapsání čísla (issue) je dvojitý: číslo lze buď zapsat do uzavřených kulatých závorek (5), nebo je možno využít zkratky pro číslo (number), tedy *no.* s malým počátečním písmenem, která je následována příslušným číslem periodika. Jestliže periodikum nemá číslo, zapíše se na toto místo v záznamu název měsíce, ve němž vyšlo.

Příklad 22: Článek v periodiku s autorem

- Jackson, Richard. 1979. Running down the up-escalator: Regional inequality in Papua New Guinea. *Australian Geographer* 14 (May): 175-84.

3.3.2.3 Článek z elektronické databáze

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora. Rok vydání. Název článku. *Název časopisu* ročník, číslo: stránkování. URL.

URL se uvádí v úplném formátu, tedy včetně *http://*, a není nijak odlišen diakritikou.

Příklad 23: Článek z elektronické databáze

- Yin, Sandra. 2003. Color bind. *American Demographics* 25, (7): 22-26. <http://www.galileo.usg.edu>.

3.3.2.4 Webová stránka nebo webové sídlo

Obecný formát:

Příjmení, křestní jméno autora webové stránky. "Název článku nebo části". *Název celé webové stránky*, Datum vydání nebo aktualizace. URL (Datum přístupu).

Úplný bibliografický záznam webové stránky nebo sídla obsahuje základní prvky jako příjmení a křestní jméno autora, název části uváděný v horních uvozovkách a název celé webové stránky, která je psána kurzivou případně podtrženým písmem. URL se uvádí

v plném znění včetně *http://* . Datum přístupu je možné uvádět stejně jako v Seznamu odkazované literatury v kulatých závorkách nebo za čárkou.

Příklad 24: Webová stránka/sídlo

- Gail Mortimer, *The William Faulkner Society Home Page*, 16 September 1999.
http://www.utep.edu/mortimer/faulkner/main_faulkner.htm (19 November 1997).

4 Citační styl Americké psychologické asociace

4.1 Obecné informace

Americká psychologická asociace (*American Psychological Association* - dále již jen APA; <http://www.apa.org/>) se sídlem ve Washington DC je profesionální vědecká organizace reprezentující obor psychologie na území USA. Jedná se o největší psychologickou asociaci na světě, která má 148 000 členů. Mezi cíle asociace patří mimo jiné kvalitní výzkum v této oblasti, vývoj a zlepšování stávajících metod, rozvoj jejich využití v běžném životě a zároveň umožnit komunikaci uvnitř oboru pomocí setkání a konferencí. Veškeré cíle asociace by měly směřovat ke zdravějšímu a hodnotnějšímu životu společnosti. Celá asociace je rozdělena do 53. sekcí podle oblasti zájmu. APA provozuje vlastní vydavatelskou činnost, v jejímž rámci vychází publikace zabývající se stylem psaní vědeckých prací. Styl APA je zaměřen především na oblast psychologie a společenských věd.

V *Manuálu Americké psychologické asociace* (*Publication Manual of the American Psychological Association*) [APA, 2001] je obsažen návod na správný způsob psaní vědeckých prací, a to jak z hlediska gramatického, tak z hlediska formálního. Součástí publikace je i část zabývající se tvorbou citací, odkazů a bibliografických záznamů. V současné době je k dispozici i zkrácená verze *Stručná pravidla stylu APA* (*The Concise Rules of APA Style*) [APA, 2005]. Ta je určena učitelům, studentům a zaměstnancům v oblasti psychologie a jiných společenských věd. Obsahuje nejzákladnější informace nutné ke správnému formulování textu, informace o nejčastějších chybách, se kterými se setkávají editoři odborných prací. Slouží také k tomu, aby se autor vyhnul nařčení z plagiátorství.

Následující rozbor citačního stylu APA vychází z manuálů a příruček upravených pro potřeby amerických vysokých škol a zaměřených přímo na problematiku citování použitých zdrojů [Purdue University, 2007 ; Ohio State University, 2007 ; University of Nort Carolina, 2005; Cornell University, 2005 ; Indiana University, 2004]. Veškeré použité příklady jsou brány z těchto příruček.

4.2 Citace a druhy citace podle APA

Citační styl APA je založen na *Manuálu Americké psychologické asociace*. Obsahuje informace o tom, jak se mají tvořit citace a odkazy v textu a jak správně formovat bibliografické záznamy jednotlivých druhů dokumentu. Systém vložených citací v textu a seznamu odkazované literatury tak vytváří funkční aparát pro jasnou identifikaci použitého zdroje.

4.2.1 Vložená (vsunutá) citace

Vložená citace je součástí textu a odkazuje na materiál autora nebo myšlenku obsaženou v materiálech jiného autora. Tato citace je zkrácená a je doplněna příloženým seznamem odkazované literatury.

Formát vložené citace je obecně: jméno autora (příjmení), datum vydání dokumentu (rok), přesné umístění v textu (číslo strany, odstavce, paragrafu...). Vše je uvedeno jako součást věty v uzavřených závorkách.

4.2.1.1 Přesná citace

Přesné umístění textu se používá hlavně, jedná-li se o přesnou citaci, kdy je věta uvedena v přesném znění, v němž byla uvedena ve zdrojovém dokumentu. V tradičních tištěných dokumentech se uvádí číslo stránky případně číslo odstavce. Situace je komplikovanější u elektronických zdrojů. Ve většině případů elektronické zdroje typu webová stránka a webové sídlo nepoužívají stránkování, ale především dělení na odstavce. V takových případech se v citaci používá číslo odstavce, kterému předchází zkratka „*para*“ nebo symbol pro odstavec „¶“. Je-li nutné zlepšit orientaci v dokumentu, je možné uvést v citaci i název části elektronického zdroje.

Příklad 1:

(Myers, 2000, ¶ 5)
(Beutler, 2000, Conclusion section, para. 1)

U přesné citace se používají uvozovky pouze tehdy, nepřesahuje-li část citovaného dokumentu 40 slov. V takovém případě uvozovanou část následuje vložená citace v závorkách a interpunkční znaménko.

Příklad 2:

Patients receiving prayer had "less congestive heart failure, required less diuretic and antibiotic therapy, had fewer episodes of pneumonia, had fewer cardiac arrests, and were less frequently intubated and ventilated" (Byrd, 1988, p. 829).

Cituje-li se část delší než 40 slov, je celá citovaná část oddělena od zbylého textu v samostatném odstavci odsazeném od levého okraje stránky, bez použití uvozovek.

4.2.1.2 Parafrázovaná citace

Jestliže se nejedná o přesnou citaci vybranou ze zdrojového dokumentu, není nutné uvádět ve vložené citaci přesné umístění textu. Stačí pouze příjmení autora a datum vydání.

4.2.2 Formát vložené citace

V případě, že se jméno autora nebo autorů objeví jako součást věty dokumentu, není nutné ho znovu uvádět ve vložené citaci.

Příklad 3:

Wirth and Mitchell (1994) found that although there was a reduction in insulin dosage over a period of two weeks in the treatment condition compared to the control condition, the difference was not statistically significant.

Jsou-li ve větě zmíněni dva a více autorů zdrojového dokumentu je v dané větě dokumentu přípustné použít pouze spojku „a“ („and“) mezi oběma autory. Jestliže se jedná o víc autorů umístěných nikoli ve větě, ale ve vložené citaci, je přípustné používat pouze symbol pro spojku „a“, tedy „&“. V případě citování více zdrojů v jedné vložené citaci jsou záznamy citace řazeny abecedně a odděleny středníkem.

Má-li dokument dva autory, jsou oba dva uváděni kdykoli je tento dokument citován. V případě, kdy má dokument tři, čtyři nebo pět autorů, jsou při první citaci uváděni autoři všichni, při každé další citaci je uveden pouze první autor, za nějž se připojuje zkratka „et al.“

Příklad 4:

Reviews of research on religion and health have concluded that at least some types of religious behaviors are related to higher levels of physical and mental health (Payne, Bergin, Bielema, & Jenkins, 1991).
Payne et al. (1991) showed that ...

Dokumenty s šesti a více autory jsou citovány ve všech případech stejně. Uvádí se pouze příjmení prvního autora se zkratkou „et al.“

Obecně v rámci etiky a autorského práva lze říci, že je vhodné citovat pouze ta díla, která autor dokumentu opravdu četl. Pokud je skutečně nezbytně nutné citovat dokument, který autor nečetl, cituje se pouze sekundární dokument, a to jak ve vložené

citaci, tak v seznamu odkazované literatury pouze s tím rozdílem, že se k vložené citaci přidá zájmeno „jako“ („*as*“)

Příklad 5:

Grayson (as cited in Murzynski & Degelman, 1996) identified four components of body language that were related to judgments of vulnerability.

Pokud je jméno autora nebo odpovědné korporace příliš dlouhé, je možné použít zkratku (neznemožní-li to orientaci čtenáře). V první citaci daného zdroje tak bude citován plný název korporace a zároveň bude uvedena zkratka v hranatých závorkách.

Příklad 6:

První citace: (National Institute of Mental Health [NIMH], 1999)
Další citace: (NIMH, 1999)

4.3 Seznam odkazované literatury

Seznam odkazované literatury je umístěn na konci dokumentu a vždy začíná na nové stránce. V záhlaví se uvádí nadpis „Odkazy“ („*Reference*“), jenž je umístěn do středu stránky. Seznam odkazované literatury obsahuje kompletní bibliografické záznamy všech citovaných zdrojů v textu dokumentu, které jsou řazeny abecedně podle příjmení prvního z autorů. Existuje několik základních prvků, jež obsahují téměř všechny bibliografické záznamy: jméno autora, název článku nebo kapitoly knihy, název knihy nebo seriálu, datum vydání, vydavatel, místo vydání, ročník, číslo vydání atd. Ne všechny výše zmíněné prvky jsou součástí bibliografických záznamů všech druhů použitých zdrojů, ale využívají se pouze ty, které jsou pro daný zdroj vhodné.

Podle citačního stylu *APA* se v bibliografických záznamech, stejně jako ve vložených citacích, neuvádějí plná křestní jména autorů, ale pouze iniciály.

Vyskytne-li se v seznamu odkazované literatury několik děl stejného autora, jsou tato díla následně řazena abecedně podle názvu dokumentu. Jestliže jsou tato díla navíc vydaná ve stejném roce, je k roku vydání pro lepší orientaci přiřazeno ještě písmeno.

Příklad 7:

McLuhan, M. (1970a). *Culture is our business*. New York: McGraw-Hill.

McLuhan, M. (1970b). *From cliché to archetype*. New York: Viking Press.

4.3.1 Příklady úplného bibliografického záznamu v seznamu odkazované literatury

4.3.1.1 Tištěná monografie

Obecný formát:

Příjmení autora, iniciály autora (rok vydání). *Název monografie: podnázev* (číslo vydání). Místo vydání: vydavatel.

Příklad č. 8: Bez autora

Chybí-li u dokumentu odpovědný autor, nahrazuje autorství asociace nebo korporace, v rámci níž dokument vznikl.

- American Psychological Association. (1972). *Ethical standards of psychologists*. Washington, DC: American Psychological Association.

Příklad 8: Jeden autor

- Bernstein, T.M. (1965). *The careful writer: A modern guide to English usage* (2nd ed.). New York: Atheneum.

Příklad 9: Dva až pět autorů

- Beck, C. A. J., & Sales, B. D. (2001). *Family mediation: Facts, myths, and future prospects*. Washington, DC: American Psychological Association.

U záznamů dokumentů, v nichž se vyskytuje dva a více autorů, jsou autoři odděleni čárkou a symbolem „&“; to platí pro všechny druhy záznamu.

Příklad 10: Online dostupná monografie

- Goldman, E. (1914). *The social significance of the modern drama*. Boston: Richard G. Badger. Retrieved February 9, 2004, from University of California Berkeley Digital Library Sunsite website: <http://sunsite.berkeley.edu/Goldman/Writings/Drama/index.html>.

U online dostupných monografií jsou prvky záznamu tradiční monografie obohaceny o datum aktualizace ve formátu *měsíc, den, rok* a o informaci umístění zdroje, jehož součástí je URL, z níž je dokument dostupný.

4.3.1.2 Článek

Obecný formát:

Příjmení autora, Iniciály autora (rok vydání). Název článku. *Název periodika, ročník*(číslo), stránkování.

Příklad 11: Článek v periodiku s průběžným číslováním (viz kapitola 2.3.2.2).

- Mellers, B. A. (2000). Choice and the relative pleasure of consequences. *Psychological Bulletin*, 126, 910-924.

Příklad 12: Článek v periodiku se samostatným číslováním

- Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

Jedná-li se o periodikum se samostatným číslováním, uvádí se nejen číslo ročníku, ale i číslo periodika v rámci ročníku (viz příklad č. 13), kdy 45 je ročník a (2) je číslo periodika v rámci ročníku. V tomto záznamu je kurzivou psán pouze název a ročník. Číslo periodika je psáno normálním patkovým písmem.

4.3.1.3 Článek z elektronické databáze

Obecný formát

Příjmení autora (rok vydání). Název článku. *Název časopisu, ročník*(číslo). Datum aktualizace, dostupné z URL

Příklad 13: Článek z elektronické databáze

- Belsie, L. (1999). Progress or peril? *Christian Science Monitor*, 91(85), 15. Retrieved September 15, 1999, from DIALOG on-line database <http://www.dialog.com/>

Datum aktualizace se uvádí ve formátu měsíc, den, rok. Poslední prvek záznamu „dostupné z“ obsahuje název zdroje (databáze), odkud byl článek převzat a zároveň obsahuje URL databáze, nebo přímo URL článku. V případě, že je záznam ukončen URL nepíše se závěrečná tečka stejně jako v následujícím příkladě záznamu webové stránky.

4.3.1.4 Webová stránka nebo webové sídlo

Obecný formát:

Jméno autora. (rok vydání). Název webové stránky: podnázev webové stránky, Datum aktualizace, dostupné z URL

Příklad 14: Webová stránka

- NCAA Committee on Sportsmanship and Ethical Conduct. (n.d.). Operations plan 2001-02 and 2002-03: Strategic planning and budgeting for the 2002-03 and 2003-04 Academic Years. Retrieved February 9, 2004, from http://www1.ncaa.org/membership/governance/assoc-wide/sportsmanship_ethics/index.html

U webových sídel se často stane, že nelze zjistit datum vydání nebo vzniku stránky.

V takových případech se do závorky místo roku vydání zapíše zkratka „*n.d.*“.

5 Normy ISO 690 a ISO 690-2

Normy ISO 690 a ISO 690-2 jsou mezinárodní normy. Jedná se tedy o speciální druh technické literatury, který stanovuje na mezinárodní úrovni jednotné charakteristiky metod a procesů popisu informací a dokumentů, a to v zájmu zkvalitnění a zefektivnění výsledků praktické činnosti. V našem případě se jedná o vyhledávání a využívání informačních zdrojů [CELBOVÁ, 2003].

Vydávání a revize norem ISO 690 a ISO 690-2 zajišťuje speciální pracovní skupina *TC-46/SC 9 Mezinárodní organizace pro standardizaci (ISO - International Organization for Standardization*, <http://www.iso.org/iso/en/ISOOnline.frontpage>), která se obecně zabývá problematikou identifikace a popisu informací a dokumentů. Z její dílny vzešly obě výše zmíněné normy. Jejím úkolem je nyní mimo jiné navrhnout revizi obou norem. Na něm se pracuje již od roku 2004. Bohužel poslední setkání v této souvislosti se uskutečnilo na začátku roku 2006. Zde byl předložen návrh na revizi normy ISO 690-2 a od té doby se na oficiálních webových stránkách pracovní skupiny TC-46/SC 9 neobjevila žádná další informace o vývoji projektu.

V současnosti je návrh revize normy ISO 690 z května 2005 [ISO/PDTR 690, 2005], návrh revize normy ISO 690-2 z ledna 2006 [ISO/PDTR 690-2, 2006] k dispozici na webových stránkách sekce TC-46/SC 9 [ISO TC 46/SC 9, 2007].

V následující kapitole se budu věnovat změnám, které se vyskytují v navrhovaných revizích, a soustředit se na způsoby citování, v krajních případech, bude-li se jednat o zásadní změnu úzce související s citacemi, i způsobu zápisu úplného bibliografického záznamu v seznamu odkazů.

Norma ISO 690 nabízí tři způsoby citování literatury:

- **Harvardský styl**
- **Využití průběžné poznámky**
- **Využití číselného systému**

Tyto tři způsoby se od sebe liší množstvím informací, jež jsou uveřejněny v citacích uvnitř textu. Použití jednoho z výše uvedených citačních stylů záleží čistě na úsudku autora, v případě školní práce se doporučuje konzultovat vhodnost použitého citačního stylu s vedoucím práce. Některé obory z různých důvodů upřednostňují různé citační styly (např. obor historie zcela upřednostňuje citace podle Harvardského stylu kvůli

rychlému určení stáří použitého zdroje, což je pro tento obor nejdůležitějším faktorem při výběru zdrojů a hodnocení relevantnosti dokumentu).

V následující kapitole stručně popíši citační styly uvedené v normách ISO 690 [ISO 690, 1987] a 690-2 [ISO 690-2, 1997], zároveň uvedu změny provedené v navrhovaných revizích norem ISO 690 a ISO 690-2. V obou návrzích je problematika citací popsána shodně, proto budu dál hovořit jen o návrhu revize normy ISO 690.

V další části se budu věnovat porovnání návrhu revize normy ISO 690 s vybranými zástupci amerických citačních stylů. Jednotlivé příklady jsou přejímány z příručky *Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2* [BRATKOVÁ, 2006], následně jsou tyto příklady upraveny podle stávajících návrhů revizí těchto norem.

5.1 Harvardský styl

Původní citační styl:

Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová (Borgman, 2003).

BORGMAN, Christine L. 2003. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

Návrh revize citačního stylu:

Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová (Borgman 2003).

BORGMAN, Christine L. 2003. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

Harvardský citační styl uvádí v textu za citovanou částí do kulatých závorek citaci ve formě příjmení autora a rok vydání citovaného dokumentu, které jsou od sebe odděleny čárkou. V případě potřeby se uvádí i strana, ze níž je citováno. Ta je opět oddělena čárkou a uvozena zkratkou pro stranu. Je-li potřeba citovat více dokumentů na jednom místě, oddělí se od sebe jednotlivé citace umístěné ve stejné závorce středníkem. Citace uvedená v závorce odkazuje na úplný bibliografický záznam uvedený v závěru dokumentu v seznamu odkazované literatury. Záznamy jsou zde řazeny abecedně podle příjmení autora. Struktura záznamu se liší podle druhu dokumentu, ale úvod záznamu zůstává stejný. Příjmení autora je psáno velkými písmeny, na druhé pozici záznamu se uvádí rok vydání, jenž je následovaný názvem dokumentu a dalšími prvky záznamu. Podrobný rozbor struktury bibliografického záznamu viz norma ISO 690.

Změny v návrhu revize normy ISO 690 jsou následující: v první řadě jde o zjednodušení interpunkce v rámci citací uvnitř textu. Příjmení autora a datum vydání se neoddělují čárkou, ale mezerou. Číslo strany se nadále odděluje čárkou od zbylé citace. Oddělení jednotlivých citací v jedné závorce zůstává zachováno.

Zásadní změna nastává v zápisu úplného bibliografického záznamu v seznamu odkazované literatury. V původním znění normy byl rok vydání uváděn jak na druhé pozici, tak v závěru záznamu. Tím docházelo k redundanci této informace. V novém návrhu je tato problematika ošetřena a rok vydání se uvádí pouze na druhé pozici záznamu. V případě, kdy je skutečně nutné uvádět přesnější datum vydání, je toto datum umístěno v závěru úplného záznamu.

5.2 Průběžné poznámky

Původní citační styl

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven²⁵. Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymorón^{26:27}. Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová²⁸.

25. ROWLANDS, I., *Digital libraries*, s. 195.

26. GREENBERG, D., *Camel drivers and gatecrashers*, s. 106.

27. LYNCH, C., *Where do we go from here?*

28. BORGMAN, Christine L. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

Návrh revize citačního stylu:

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven²⁵. Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymorón²⁶. Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová²⁷.

25. ROWLANDS, I., ref. 15, p. 195.

26. GREENBERG, D., *Camel drivers and gatecrashers*, s. 106. LYNCH, C., *Where do we go from here?*

27. BORGMAN, Christine L. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

Citování pomocí průběžných poznámek se s oblibou používá v literatuře, která obsahuje jen malé množství citací, nebo u kratších textů jako je třeba článek v časopisu, kde použitím průběžných poznámek nehrozí přílišné narušení souvislosti a struktury textu.

V původním znění normy se průběžná poznámka v textu označuje horním číselným indexem za citovanou částí. Vznikne-li potřeba citovat více zdrojů, oddělí se číselné indexy jednotlivých citací středníkem. Tato čísla odkazují na zkrácený bibliografický záznam umístěný v poznámce pod čarou nebo v koncové poznámce. Součástí

zkráceného záznamu je příjmení autora, název zdrojového dokumentu a číslo strany, ze níž bylo citováno, umožní-li to lepší přehlednost. Zkrácený záznam odkazuje do seznamu úplných bibliografických záznamů umístěného v závěru dokumentu. V něm jsou úplné záznamy uvedeny v abecedním pořadí podle příjmení autora (prvního prvku úplného bibliografického záznamu). Jméno autora je stejně jako v Harvardském citačním stylu uváděno v obou případech velkými písmeny. Vyskytuje-li se v textu opakovaně citace jednoho zdrojového dokumentu, uvede se v poznámce pod čarou pod novým číslem odkaz na záznam již zmíněný. Pro upřesnění je možné připojit číslo citované stránky, je-li odlišná od původního záznamu. V poznámce lze uvést i úplné bibliografické záznamy a následně vynechat jejich abecední seznam v závěru textu. To ovšem narušuje celkovou strukturu víc než pouhý zkrácený záznam.

V návrhu revize normy je zachována původní forma zápisu citací do horního indexu. Dochází v něm k následujícím změnám: sjednocení různých citací vztahujících se k jednomu místu v textu. Místo původních několika čísel oddělených středníkem se do horního indexu zapíše pouze jedno číslo obsahující více citací. Obsahuje-li jeden číselný odkaz více záznamů, jsou v poznámce pod čarou nebo v koncové poznámce odděleny mezerou bez výraznějšího interpunkčního dělení. V poznámkách je možné užívat buď úplné bibliografické záznamy, nebo záznamy zkrácené. Jestliže jsou veškeré informace o zdrojovém dokumentu obsaženy už v poznámkách, není nutné připojovat k textu abecedně uspořádaný seznam úplných bibliografických záznamů, jednalo by se totiž o zbytečnou redundanci.

5.3 Citování pomocí číselných odkazů

Původní citační styl

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven (9, s.195). Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymóron (20, s. 106; 12). Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová (5).

5. BORGMAN, Christine L. 2003. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1stpaperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

...

9. ROWLANDS, I.; BAWDEN, D. Digital libraries : a conceptual framework. *Libri*. 1999, vol. 49, no. 4, s. 192-202. ISSN 0024-2667.

Návrh revize citačního stylu

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven (9 s.195). Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymóron (20 s. 106, 12). Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová (5).

NEBO

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven ⁹s.195. Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymóron ^{20,12}. Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová ⁵.

5. BORGMAN, Christine L. 2003. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1stpaperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

...

9. ROWLANDS, I.; BAWDEN, D. Digital libraries : a conceptual framework. *Libri*. 1999, vol. 49, no. 4, s. 192-202. ISSN 0024-2667.

Citování pomocí číselných odkazů patří mezi méně časté způsoby citování. Je tomu tak především pro nepřehlednost a nejednoznačnost informací obsažených v citaci. Na rozdíl od Harvardského stylu, kde je na první pohled jasné, že se jedná o autora a rok vydání, je potřeba u tohoto citačního stylu složitě zjišťovat význam informací obsažených v citaci.

Struktura číselného odkazu je podle původní verze normy následující: v textu se uvede za citovanou částí do kulaté závorky číslo, které odkazuje na seznam úplných bibliografických záznamů umístěný na konci dokumentu. Tento seznam je řazen podle čísel citací. Číslo citací jsou přidělována v závislosti na prvním výskytu citace v textu. Je-li stejné dílo opětovně citováno dále v textu, použije se již přiřazené číslo. Citace v textu mohou být doplněny číslem stránky, na níž se nachází citovaný text. Číslo citace a číslo stránky pak musí být odděleno čárkou. Jestliže je potřeba citovat na stejném místě více zdrojů, umístí se obě číselné citace, ať už s označením stránek nebo bez, do jedné kulaté závorky a jednotlivé citace se oddělí středníkem.

V navrhované revizi normy dochází, stejně jako u ostatních výše zmíněných citačních stylů, ke zjednodušení interpunkce. Mezi číslem citace a stránkou citovanou v textu se neuvádí čárka, ale mezera. Dvě citace umístěné na jednom místě se následně oddělují čárkou a ne středníkem. I nadále jsou tyto citace uváděny v normální velikosti písma odpovídající textu a umístěny v kulatých závorkách. Návrh revize normy přichází s jakousi adaptací stávajícího citačního stylu za pomoci číselných odkazů. Jde o zapisování čísel citací v horním indexu. Zapisují se tak jenom čísla citací, stránky jsou zapisovány stále stejnou velikostí písma textu. Dle mého názoru je to poměrně nešťastné řešení především proto, že čísla uváděná v horním indexu evokují u většiny čtenářů představu poznámek pod čarou nebo koncových poznámek, navíc číslo stránky jakoby samostatně uváděné v textu může působit nepřehledně. Seznam úplných bibliografických záznamů je nadále tvořen podle původního znění normy a řazen podle čísel.

Závěr

Celá tato práce vznikla za účelem zjištění podobnosti návrhů revizí norem ISO 690 a ISO 690-2 s americkou citační praxí.

Byly do ní zahrnuty tři nejrozšířenější a nejpoužívanější americké citační styly, bráno z pohledu množství dokumentů využívajících jeden z vybraných stylů. Během příprav jsem se setkala s mnoha různými materiály pro vysoké školy na úrovni sekundárního dokumentu, které obsahovaly přehledy a návody jak citovat zdroje podle různých citačních stylů. Bohužel je nutné zmínit, že řada těchto materiálů byla neaktualizovaná a mnohé se od sebe lišily hlavně v oblasti interpunkčních znamének a jiných speciálních znaků užívaných v bibliografických záznamech. Největší nesrovnalosti se objevují v manuálech týkajících se Chicagského stylu.

Porovnájí-li se tři zmínění kandidáti amerických citačních stylů, dojde se ke zjištění, že všichni tři kandidáti v různých drobných obměnách a doplňcích doporučují formát citací blízký Harvardskému stylu. Nejblíže je mu citační styl Americké psychologické asociace a Chicagský citační styl. Oba styly obsahují v citaci umístěné v textu příjmení autora, rok vydání, eventuelně číslo stránky, která je citována. Citační styl MLA je jakoby na půl cesty k Harvardskému stylu. Obsahuje příjmení autora a číslo stránky, na níž se nachází citovaný text. Rok vydání se v citaci neuvádí. Je možné vypustit jméno autora, je-li součástí věty, a do citace v textu zapsat jenom číslo citované stránky, což je informace druhotného charakteru, protože číslo stránky, na rozdíl od roku vydání, neumožní přesně identifikovat zdrojový dokument. V okamžiku, kdy je citováno více děl stejného autora, nezbyvá čtenáři než prolistovat všechny zmíněné dokumenty, aby našel ten správný.

Chicagský styl jako jediný z vybraných reprezentantů obsahuje dva způsoby tvorby citací. První z nich byl okomentován výše (viz kapitola 3.3). Druhý citační styl je takzvaný poznámkový systém. Je velmi podobný citačnímu stylu za pomoci průběžné poznámky podle návrhu revize normy ISO 690. Jediný rozdíl je v tom, že Chicagský styl dovoluje doplnit bibliografický záznam vlastním komentářem. O tom se návrh revize normy nezmiňuje. Nicméně, nahlédneme-li na tento problém v širších souvislostech, je právě možnost doplnění bibliografického záznamu pod čarou vlastním komentářem či rozšiřující poznámkou k textu důvodem, proč je poznámkový styl oblíbený u kratších textů zejména časopiseckého charakteru.

Co se týče interpunkčních znamének, stávající americké citační styly je zachovávají velice striktně. Prvky v citacích jsou od sebe odděleny čárkami a ani jeden ze zmíněných reprezentantů nepodporuje variantu bez interpunkčních znamének, jak je tomu v návrhu revize normy. Dle mého názoru je užívání interpunkčních znaků v citacích vhodné, neboť je na první pohled patrné oddělení jednotlivých prvků citace. Interpunkční znak má snadněji rozpoznatelnou funkci než mezera v textu.

Závěrem lze říci, že vybraný vzorek amerických citačních stylů určitou podobnost s navrhovanou revizí normy ISO 690 vykazuje. Nicméně tato podobnost i nadále není dostatečně velká na to, aby se dalo hovořit o sjednocení citačních stylů na mezinárodní úrovni.

Seznam použitých zkratk

APA – Americká psychologická asociace (*American Psychological Association*)

MLA – Americká asociace moderního jazyka (*The Modern Language Association*)

ISO – Mezinárodní organizace pro standardizaci (*International Organization for Standardization*)

Seznam použitých a citovaných zdrojů

- American Psychological Association. 2001. *Publication manual of the American Psychological Association*. 5. vyd. Washington, DC: American Psychological Association, 2001.
- American psychological association. 2003. *APA Style* [online]. Washington (D.C.) : American psychological association, c2003 [cit. 2007-01-20]. Apa Style.org. Dostupný z WWW: <<http://apastyle.apa.org/>>.
- American Psychological Association. 2005. *Concise rules of APA style*. Washington, DC: American Psychological Association, 2005.
- Bibliografická citace. 2003-. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2007-06-20]. Systém. č.: 000000349. Dostupná z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktc>>.
- BRATKOVÁ, Eva. (zprac.). *Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2 : metodický materiál pro autory vysokoškolských kvalifikačních prací* [online]. Verze 1.0 Praha : Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací, Asociace knihoven vysokých škol ČR, 2006-04-13 [2007-01-20]. 24 s. Dostupný z WWW: <<http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf>>.
- CELBOVÁ, Ludmila. 2003-. Elektronický zdroj. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2007-06-20]. Systém. č.: 000000718. Dostupná z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktc>>.
- Cornell University. 2005. *Cornell University library* [online]. Ithaca (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. MLA citation style. Dostupný z WWW: <http://campusgw.library.cornell.edu/newhelp/res_strategy/citing/mla.html>.
- Cornell University. 2005. *Cornell University library* [online]. Ithaca (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. APA citation style. Dostupný z WWW: <http://campusgw.library.cornell.edu/newhelp/res_strategy/citing/mla.html>.
- CRAIG, Joanne. 2004. *Review of Gibaldi : MLA Handbook* [online]. USA : RMMLA, c1997, 2004 cit. [2007-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://rmmla.wsu.edu/ereview/57.2/reviews/craig2.asp>>.
- Česko. 2006. *Autorský zákon*. 1., Praha : C.H.Beck, 2006. 209 s. Texty zákonů. ISBN 80-7179-961-0

- GIBALDI, Joseph; ACHTERT, Walter S. 1990. *MLA lun wen xie zuo gui fan*. Taipei : Shu lin, 1990.
- GIBALDI, Joseph; ACHTERT, Walter S. 2002. *Emueruei eigo ronbun no tebiki*. Tokyo : Hokuseido Shoten, 2002.
- HUTH, Edward J. 1994. *Scientific Style and Format: The CBE Manual for Authors, Editors, and Publishers (Hardcover)*. 6th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 1994. 841 s.
- Indiana University. 2004. *Writing tutorial services* [online]. Indiana (USA), c2004, November 2004 [cit. 2007-01-20]. Citing sources in APA style. Dostupný z WWW: <http://www.indiana.edu/~wts/pamphlets/apa_style.shtml>.
- International Organization for Standardization. 2007. *ISO - International Organization for Standardization* [online]. 2007 [cit. 2007-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.iso.org/iso/en/ISOOnline.frontpage>>.
- ISO 690. 1987. *Information and documentation -- Bibliographic references - Content, form and struktur*. Geneve : ISO, 1987. Dostupný z WWW: <<http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/standard/690-1e.htm - 9.4>>.
- ISO 690-2. 1997. *Information and documentation -- Bibliographic references -- Part 2: Electronic documents or parts thereof*. Geneve : ISO, 1997. Dostupný z WWW: <<http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/standard/690-2e.htm>>.
- ISO TC 46/SC 9. 2007. *Information and Documentation - Identification and Description* [online]. 2007 [cit. 2007-06-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/index.htm>>.
- ISO/PDTR 690. 2005. *Guidelines for bibliographic references and citations to information Resources*. Geneve: ISO, 2005. 36 s. Dostupný z WWW: <<http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/690/sc9n403.pdf>>.
- ISO/PDTR 690-2. 2006. *Guidelines for bibliographic references and citations to information resources*. Geneve : ISO, 2006. 36 s. Dostupný z WWW: <<http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/docs/sc9n413.pdf>>.
- IVERSON, Cheryl et al. 1998. *American Medical Association manual of style : a guide for authors and editors*. 9th ed. Baltimore : Williams & Wilkins, c1998. xi, 660 s. ISBN: 0683402064.
- KARPER, Erin. 2001. Resources for Documenting Sources. In Purdue University. *The OWL at Purdue* [online]. Purdue (USA), 2001 [2007-04-15]. Dostupný z WWW: <http://owl.english.purdue.edu/handouts/research/r_docsources.html>.
- MADRAY, Amrita. 2006. *Long Island University: B. Davis Schwartz Memorial Library of the C.W. Post Campus* [online]. February 2006 [cit. 2007-01-20]. Students' guide to preventing and avoiding plagiarism. Dostupný z WWW: <<http://www.liu.edu/cwis/cwp/library/exhibits/plagstudent.htm>>.

- MADRAY, Amrita. 2006 *Long Island University: B. Davis Schwartz Memorial Library of the C.W. Post Campus* [online]. 2006 [cit. 2007-01-20]. Preventing and detecting plagiarism. Dostupný z WWW: <<http://www.liu.edu/cwis/cwp/library/exhibits/plagiarism.htm>>.
- MANSFIELD, Jerry J. 1984. Why Not a Uniform Citation System?. *The Journal of Academic Librarianship*. 1984, vol. 10, no 4, s. 220-222.
- MLA Style Manual. 2007. *Wikipedia : The free encyclopedia* [online]. San Diego : Wikimedia Foundation., 2007 [cit. 2007-03-30]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/MLA_Style_Manual>.
- MLA.2003. *Modern Language Association (MLA): Format, Bibliography, Style, Convention* [online]. New York (USA) : MLA, September 2003 [cit. 2007-01-20]. What is MLA Style? Dostupný z WWW: <<http://www.mla.org/style>>.
- Northwest Missouri State. 1996. *University B. D. Owens Library* [online]. Missouri (USA), August 1996, November 2006 [cit. 2007-01-20]. APA citation style examples Dostupný z WWW: <<http://www.nwmissouri.edu/library/citing/apa.htm>>.
- Ohio State University. 2006. *University Libraries: guides to the OSU Libraries* [online]. Columbus (USA), 2006 [cit. 2007-01-20]. MLA citation guide. Dostupný z WWW: <<http://library.osu.edu/sites/guides/mlagd.php>>.
- Ohio State University. 2007. *University Libraries: guides to the OSU Libraries* [online]. Columbus (USA), c2007 [cit. 2007-01-20]. APA citation guide. Dostupný z WWW: <<http://www.lib.ohio-state.edu/sites/guides/apagd.php>>.
- POLÁKOVÁ, B. 2007. *Americké citační styly: analýza vybraných reprezentantů a porovnání s mezinárodním standardem ISO 690:bibliografický soupis*. Praha : UISK FF UK, 2007, 12 s. Nepublikované.
- Purdue University. 2007. *The OWL at Purdue* [online]. Purdue (USA), c2007 [cit. 2007-01-20]. MLA Formatting and Style Guide. Dostupný z WWW: <<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/557/01/>>.
- Purdue University. 2007. *The OWL at Purdue* [online]. Purdue (USA), c2007 [cit. 2007-01-20]. APA Formatting and Style Guide. Dostupný z WWW: <<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/>>.
- University of Chicago. c2006. *The Chicago Manual of Style Online* [online]. 15th ed. Chicago (USA), c2006 [cit. 2007-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>>.
- University of Illinois College of Liberal Arts & Sciences. 2006. *The Writers' workshop: the center for writing studies* [online]. Illinois (USA), 2006 [cit. 2007-01-20]. Citations styles handbook: APA. Dostupný z WWW: <http://www.english.uiuc.edu/cws/wworkshop/writer_resources/citation_styles/apa/apa.htm>.

- University of North Carolina at Chapel Hill. 2005. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. APA Style. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/apa.html>>.
- University of North Carolina at Chapel Hill. 2005. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA) c2005 [cit. 2007-01-20]. Quotations. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/quotations.html>>.
- University of North Carolina at Chapel Hill. 2005. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. Style. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/style.html>>.
- University of North Carolina at Chapel Hill. 2005. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. MLA Citation. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/mla.html>>.

Příloha 1: Bibliografický soupis

Normy ISO

Tradiční zdroje

1. Presentation de la norme NF ISO 690-2: presentation of the standard NF ISO 690-2. *Bulletin d'Informations de l'Association des Bibliothecaires Francais*. 1998, vol. 181, s. 138-139.
2. GALAN, E. C et al. Desarrollo de un sistema de informacion referencial siguiendo una metodologia de diseno de bases de datos. development of a reference information system following a database design methodology. *Revista Espanola de Documentacion Cientifica*. 2001, vol. 24, no. 1, s. 11-22.
3. KUCIANOVÁ, A. Bibliografické citacie podľa normy ISO 690: bibliographic references in line with ISO 690. *KNÍŽNICA*. 2002, roč. 3, č. 11-12, s. 553-556.
4. Presentation de la norme NF ISO 690-2: information et documentation--references bibliographiques--partie 2; Documents électroniques, documents complets ou parties de ces documents Introducing NF ISO standard 690-2: information and documentation--bibliographic references--part 2; Electronic documents, complete documents or parts of documents. *Bulletin d'Informations de l'Association des Bibliothecaires Francais*. 1998, vol. 138-9.

Elektronické zdroje

5. ISO. *ISO Project 690, Revision of the ISO standards on bibliographic reference*. [online]. c2006 [cit. 2007-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.lac-bac.gc.ca/iso/tc46sc9/690.htm>>.

Problematika citování

Tradiční zdroje

6. HUNTER, David. Music Library Association guidelines for the preparation of music reference works. *Notes*. 1994, vol. 50, no. 4, s. 1329-1338.
7. HUNTER, David. Music Library Association guidelines for the preparation of music reference works. *Notes*. 1994, vol. 50, s. 1329-38.
8. TERBILLE, Charles. Students and rules of style for reference citations. *Libri*. September 1990, vol. 40, no. 3, s. 242-254.
9. COLEMAN, Anita. Instruments of Cognition: Use of Citations and Web Links in Online Teaching Materials. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2005, vol. 56, no. 4, s. 382-392.
10. NEDERHOF, A. J.; NOYONS, E. C. M. International Comparison of Departments' Research Performance in the Humanities. *Journal of the American Society for Information Science*. April 1992, vol. 43, no. 3, s. 249-56. ISSN 0002-8231.
11. PYEONG-GOOK, Kim,; Marshall, J. Dan. Synoptic Curriculum Texts: Representation of Contemporary Curriculum Scholarship Erratum. *Journal of Curriculum Studies*. June 2006, vol. 38, no. 3, s. 327-349. ISSN 0022-0272.

12. DUMAS, Thomas et al. Focus: Using Citation Analysis and Subject Classification To Identify and Monitor Trends within a Discipline. *Proceedings of the ASIS Annual Meeting*. 1993, vol. 30, s. 135-50. ISSN 0044-7870.
13. GREESON, Larry E.; TORSTEN, Husen: A Case of Ethnocentrism in U.S. Educational Research? *Interchange*. September 1994, vol. 25, no. 3, s. 241-259. ISSN 0826-4805.
14. HAIQI, Zhang. Analysing the Research Articles Published in Three Periodicals of Medical Librarianship. *International Information and Library Review*. September 1995, vol. 27, no. 3, s. 237-48. ISSN 1057-2317.
15. BRILL, Margaret S. Government Publications as Bibliographic References in the Periodical Literature of International Relations: A Citation Analysis. *Government Information Quarterly*. 1990, vol. 7, no. 4, s. 427-39. ISSN 0740-624X.
16. BERNHOLZ, Charles D. American Indian Treaties and the Supreme Court: A Guide to Treaty Citations from Opinions of the United States Supreme Court. *Journal of Government Information*. 2004, vol. 30, no. 2-3, s. 318-431. ISSN 1352-0237.
17. STRUNK, William Jr. *The Elements of Style*. 4th ed. Boston : Allyn & Bacon, 2000.
18. WILLIAMS, Joseph M. *Style: Ten Lessons in Clarity & Grace*. 4th ed. New York : HarperCollins College Publishers, 1994.
19. BARZUN, Jacques; Graff, Henry F. *The Modern Researcher*. 6th ed. Harcourt Brace Jovanovich, 2004.
20. BOOTH, Wayne C.; COLOMB, Gregory G.; WILLIAMS, Joseph M. *The Craft of Research*. 2nd ed. Chicago : University of Chicago Press, 2003.

Elektronické zdroje

21. Library of Congress. *The learning Page: especially for teachers* [online]. Washington (D.C.), August 2006 [cit. 2007-01-20]. How to cite electronic sources. Dostupný z WWW: <<http://lcweb2.loc.gov/ammem/ndlpedu/start/cite/index.html>>.
22. University of North Carolina at Chapel Hill. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. Style. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/style.html>>.
23. University of North Carolina at Chapel Hill. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA) c2005 [cit. 2007-01-20]. Quotations. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/quotations.html>>.

Plagiátorství

Tradiční zdroje

24. DELZELL, B.K. Plagiarism, copyright violation, and other thefts of intellectual property (Book Review). *Choice*. 1998, vol. 36, no. 4, s. 668.
25. GRESHAM, K. Preventing plagiarism on the internet: Teaching library researchers how and why to cite electronic sources. *Colorado Libraries*. 1996, vol. 22, no. 2, s. 48-50.
26. WAYTOWICH, Vicki L. et al. Characteristics of doctoral students who commit citation errors. *Library Review*. 2006, vol.55, no.3, s. 195-208.

Elektronické zdroje

27. MADRAY, Amrita. *Long Island University: B. Davis Schwartz Memorial Library of the C.W. Post Campus* [online]. February 2006 [cit. 2007-01-20]. Students' guide to preventing and avoiding plagiarism. Dostupný z WWW: <<http://www.liu.edu/cwis/cwp/library/exhibits/plagstudent.htm>>.
28. MADRAY, Amrita. *Long Island University: B. Davis Schwartz Memorial Library of the C.W. Post Campus* [online]. 2006 [cit. 2007-01-20]. Preventing and detecting plagiarism. Dostupný z WWW: <<http://www.liu.edu/cwis/cwp/library/exhibits/plagiarism.htm>>.

Vybrané americké citační styly

MLA Style

Tradiční zdroje

29. ARNZEN, M. A. Cyber citations: documenting internet sources presents some thorny problems. *Internet World*. September 1996, vol. 7, s. 72-74.
30. D'ALESSANDRO, Paul A. The Columbia guide to online style (Book Review). *Library Journal (1976)*. 1998, vol. 123, no. 14, s. 175.
31. GIBALDI, Joseph. *MLA Handbook for Writers of Research Papers*. 6th ed. New York : The Modern Language Association of America, 2003.
32. POWELL, Phillip. Can a classic improve its style?. *Against the Grain*. September 2003, vol. 15, s. 30.
33. STEBELMAN, Scott. Retrieval performance and citation characteristics of the MLA international bibliography and the Annual bibliography for English language and literature: a comparative study. *Journal of Documentation*. 2000, vol. 56, no. 3, s. 332-340.
34. WALKER, Janice R. MLA-style citations of electronic sources. *Audiovisual Librarian*. 1996, vol. 22, s. 110-112.

Elektronické zdroje

35. Cornell University. *Cornell University library* [online]. Ithaca (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. MLA citation style. Dostupný z WWW: <http://campusgw.library.cornell.edu/newhelp/res_strategy/citing/mla.html>.

36. DELANEY, Robert. *Long Island University: B. Davis Schwartz Memorial Library of the C.W. Post Campus*, March 2006 [cit. 2007-01-20]. MLA citation style. Dostupný z <<http://www.liu.edu/cwis/cwp/library/workshop/citmla.htm>>.
37. GOODWIN, Sue; WELLING, Shiela. *Kingwood College Library: How to Format a Paper*, c2006 [cit. 2007-01-20]. MLA Style: paper and online. Dostupný z WWW:<<http://kclibrary.nhmccd.edu/mlastyle.htm>>.
38. GUFFEY, M.E. *West words* [online]. c2005 [cit. 2007-01-20]. MLA style electronic format. Dostupný z WWW: <<http://www.westwords.com/guffey/mla.html>>.
39. Honolulu community college. *Honolulu Community College Library* [online]. Honolulu (USA), 2004 [cit. 2007-01-20]. Writing a Bibliography: MLA Style. Dostupný z WWW: <<http://honolulu.hawaii.edu/legacylib/mlahcc.html>>.
40. MLA. *Modern Language Association (MLA): Format, Bibliography, Style, Convention* [online]. New York (USA) : MLA, September 2003 [cit. 2007-01-20]. What is MLA Style? Dostupný z WWW: <<http://www.mla.org/style>>.
41. Purdue University. *The OWL at Purdue* [online]. Purdue (USA), c2007 [cit. 2007-01-20]. MLA Formatting and Style Guide. Dostupný z WWW: <<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/557/01/>>.
42. Ohio State University. *University Libraries: guides to the OSU Libraries* [online]. Columbus (USA), 2006 [cit. 2007-01-20]. MLA citation guide. Dostupný z WWW: <<http://library.osu.edu/sites/guides/mlagd.php>>.
43. University of North Carolina at Chapel Hill. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. MLA Citation. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/mla.html>>.

APA Style

Tradiční zdroje

44. American Psychological Association. *Publication manual of the American Psychological Association*. 5th ed. Washington (D.C.) : APA, c2001. 439 s. ISBN 978-1-55798-791-4.
45. WINDSOR, L.. The Columbia guide to online style (Book Review). *Choice*. 1999, vol. 36, no. 7, s. 1232.

Elektronické zdroje

46. American psychological association. *APA Style* [online]. Washington (D.C.) : American psychological association, c2003 [cit. 2007-01-20]. Apa Style.org. Dostupný z WWW: <<http://apastyle.apa.org/>>.
47. Cornell University. *Cornell University library* [online]. Ithaca (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. APA citation style. Dostupný z WWW: <http://campusgw.library.cornell.edu/newhelp/res_strategy/citing/mla.html>.
48. Indiana University. *Writing tutorial services* [online]. Indiana (USA), c2004, November 2004 [cit. 2007-01-20]. Citing sources in APA style. Dostupný z WWW: <http://www.indiana.edu/~wts/pamphlets/apa_style.shtml>.
49. Northwest Missouri State. *University B. D. Owens Library* [online]. Missouri (USA), August 1996, November 2006 [cit. 2007-01-20]. APA citation style

examples Dostupný z WWW:

<<http://www.nwmissouri.edu/library/citing/apa.htm>>.

50. Ohio State University. *University Libraries: guides to the OSU Libraries* [online]. Columbus (USA), c2007 [cit. 2007-01-20]. APA citation guide. Dostupný z WWW: <<http://www.lib.ohio-state.edu/sites/guides/apagd.php>>.
51. Purdue University. *The OWL at Purdue* [online]. Purdue (USA), c2007 [cit. 2007-01-20]. APA Formatting and Style Guide. Dostupný z WWW: <<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/>>.
52. University of Illinois College of Liberal Arts & Sciences. *The Writers' workshop: the center for writing studies* [online]. Illinois (USA), 2006 [cit. 2007-01-20]. Citations styles handbook: APA. Dostupný z WWW: <http://www.english.uiuc.edu/cws/wworkshop/writer_resources/citation_styles/apa/apa.htm>.
53. University of North Carolina at Chapel Hill. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. APA Style. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/apa.html>>.

Chicago/Turabian Style

Tradiční zdroje

54. BECK, Sheila; BECK, Richard. Web citation: A proposal for standardized specification. *Online*. August 2006, vol. 30, no.4, s. 31-34.
55. KAISERLIAN, Penelope. Kate Turabian's manual: a best-seller for fifty years. *Scholarly Publishing (Toronto, Ont.)*. 1988, no. 19, s. 136-43.
56. POLLAK, Oliver B. The Decline and Fall of Bottom Notes, op. cit., loc. cit., and a Century of the "Chicago Manual of Style". *Journal of Scholarly Publishing*. 2006, vol. 38, no. 1, s. 14-30.
57. TURABIAN, Kate L. *A manual for writers of research papers, theses, and dissertations : Chicago style for students and researchers*. 7th ed. Chicago : The University of Chicago Press, 2007. ISBN 978-0-22682-336-2.
58. ZAFRAN, Enid. A column devoted to indexing style and other matters of interest to indexers. *Key Words*. 2004, vol. 12, no. 1, s. 15.

Elektronické zdroje

59. DELANEY, Robert. *Long Island University: B. Davis Schwartz Memorial Library of the C.W. Post Campus* [online]. August 2006 [cit. 2007-01-20]. Turabian citation style. Dostupný z WWW: <<http://www.liu.edu/cwis/cwp/library/workshop/citchi.htm>>.
60. Northwest Missouri State. *University B.D. Owens Library* [online]. Missouri (USA), Januar 2004, February 2004 [cit. 2007-01-20]. Turabian & Chicago citation style examples. Dostupný z WWW: <<http://www.nwmissouri.edu/library/citing/turabian.htm>>.
61. Ohio State University. *University Libraries: guides to the OSU Libraries* [online]. Columbus (USA), 2006 [cit. 2007-01-20]. Chicago Manual of Style Citation guide. Dostupný z WWW: <<http://library.osu.edu/sites/guides/mlagd.php>>.

62. University of Georgia. *University of Georgia Libraries: Research Guide* [online]. Athens (USA), December 2004 [cit. 2007-01-20]. The Chicago Manual of Style. Dostupný z WWW: <<http://www.libs.uga.edu/ref/chicago.html>>.
63. University of Chicago. *The Chicago Manual of Style Online: fifteenth edition* [online]. Chicago (USA), c2006 [cit. 2007-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>>.
64. University of North Carolina at Chapel Hill. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. Chicago / Turabian Style. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/chicago.html>>.
65. University of Wisconsin-Madison. *The Writing center: citing references in your paper* [online]. Madison (USA), c2006 [cit. 2007-01-20]. Chicago / Turabian Documentation. Dostupný z WWW: <<http://www.wisc.edu/writing/Handbook/DocChicago.html>>.

CBE Style

Elektronické zdroje

66. Colorado State University. *Writing Studio* [online]. Fort Collins (USA), c2007 [cit. 2007-01-20]. CBE- Council of Biology Editors (Citation/Sequence System). Dostupný z WWW: <http://writing.colostate.edu/guides/researchsources/documentation/cbe_citation/index.cfm>.
67. Northwest Missouri State. *University B.D. Owens Library* [online]. Missouri (USA) August 1996, February 2005 [cit. 2007-01-20]. Scientific (CBE) Citation style examples. Dostupný z WWW: <<http://www.nwmissouri.edu/library/citing/cbe.htm>>.
68. Ohio State University. *University Libraries: guides to the OSU Libraries* [online]. Columbus (USA), 2006 [cit. 2007-01-20]. CBE citation guide. Dostupný z WWW: <<http://library.osu.edu/sites/guides/cbegd.php>>.
69. University of Central Florida. *The University Writing Center* [online]. Orlando (USA), 2007 [cit. 2007-01-20]. Council of Biology Editors Style. Dostupný z WWW: <http://www.uwc.ucf.edu/Writing%20Resources/Handouts/cbe_style_guide.htm>.
70. University of North Carolina at Chapel Hill. *The writing center: Handouts & links* [online]. Chapel Hill (USA), c2005 [cit. 2007-01-20]. CBE Citation. Dostupný z WWW: <<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/cbe.html>>.
71. University of Wisconsin-Madison. *The Writing center: citing references in your paper* [online]. Madison (USA), c2006 [cit. 2007-01-20]. CBE Documentation. Dostupný z WWW: <<http://www.wisc.edu/writing/Handbook/DocCBE.html>>.

Rozcestníky citačních stylů

Elektronické zdroje

72. ROMERO, Georg *Cabrillo college : Cabrillo college library* [online]. November 2006 [cit. 2007-01-20]. Style guides. Dostupný z WWW: <<http://libwww.cabrillo.edu/depts/styleguides.html>>.

73. International Federation of Library Associations and Institutions. *International Federation of Library Associations and Institutions : Electronic collections* [online]. October 2005 [cit. 2007-01-20]. Style guides and resources. Dostupný z WWW : <<http://www.ifla.org/I/training/citation/citing.htm>>.
74. Seattle central community college. *The Library @Seattle Central* [online]. April 2006 [cit. 2007-01-20]. Citation style guides. Dostupný z WWW: <http://dept.sccd.ctc.edu/cclib/Research_Tools/Citation_Style_Guides/default.asp>.
75. BARRIBEAU, Susan. *University of Wisconsin-Madison : Memorial Library* [online]. April 2004 [cit. 2007-01-20]. Internet citation guides : Citing electronic sources in research papers and bibliographies. Dostupný z WWW: <<http://memorial.library.wisc.edu/citing.htm>>.
76. University of Washington. *University of Washington libraries* [online]. Washington, c2006 [cit. 2007-01-20]. Citation and writing guides. Dostupný z WWW: <<http://www.lib.washington.edu/research/wri.html>>.
77. University of Minnesota. *Department of Rhetoric: online writing center* [online]. c1998, December 2000 [cit. 2007-01-20]. Citing electronic documentation: APA, Chicago, & MLA Styles. Dostupný z WWW: <<http://www.rhetoric.umn.edu/Student/Graduate/~mstewart/citations/>>.
78. University of Illinois College of Liberal Arts & Sciences. *The Writers' workshop: the center for writing studies* [online]. Illinois [cit. 2007-01-20]. Citations styles. Dostupný z WWW: <http://www.english.uiuc.edu/cws/wworkshop/writer_resources/citation_styles/citation_styles.htm>.
79. HARNACK, Andrew; KLEPPINGER, Eugene. *Online!: a reference guide to using internet sources* [online]. Bedford/St. Martin's, 2003 [cit. 2007-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.bedfordstmartins.com/online/index.html>>.
80. DELANEY, Robert. *Long Island University: B. Davis Schwartz Memorial Library of the C.W. Post Campus* [online]. August 2006 [cit. 2007-01-20]. Citation style for research papers. Dostupný z WWW: <<http://www.liu.edu/cwis/cwp/library/workshop/citchi.htm>>.
81. California State University. *University library* [online]. California, c2006 [cit. 2007-01-20]. Style manuals & writing guides. Dostupný z WWW: <<http://www.calstatela.edu/library/styleman.htm>>.
82. *How to write a bibliography* [online]. Bibliographywrite.com, c2006 [cit. 2007-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.bibliographywrite.com/index.html>>.

